

**Dispvtationvm De Censvris In Commvni,
Excommvnicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

Dispvtatio XI. De tertio effectu, qui est priuatio actiuæ administrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

182 Disput. XI. De excom. maiori, vt priuat, &c.

presit in aliquo: non ergo simpliciter quatum potest separat. Rursus separat prohibendo, non vero tollendo iurisdictionem: & ideo hic locum habet regula iuris. *Multa fieri prohibentur, quia tamen facta sunt.*

¹³ *Ad tertiam.* Ac tertium responderetur, si illud esset validum etiam probaturum excommunicationem minorem irritare sacramentum, quod Soto ipse non admittit. Respondeatur ergo, excommunicatum minori excommunicatione, de quo in illo textu sermo est, esse priuatum passiva susceptione, non vero actum administratione sacramentorum, quia prior est ibi prohibita, non vero posterior: & ideo, per se loquendo, sacramenta ab illo administrata, virtutis non carent effectu, etiam ex parte dantis, quia in eo ministerio per se loquendo, non peccat, ut infra ostendam. Sacraenta vero ab eodem excommunicato suscepit carebunt virutis effectu, non tamen propterea nulla erunt, cum possint sacramenta subfistere quoad substantiam, sine effectu sue virtutis: carebunt autem hoc effectu, quando, transgrexido dictam prohibitionem, & grauiter peccando, suscipiuntur: si autem suscipiantur cum sufficienti excusatione a culpa, neq; effectu carebunt, quia non ponitur obex ex parte recipientis: & respectu illius prohibito nihil operatur, propter excusationem.

Ad quartum responderetur in primis in illo capite ultimo, non dici electionem excommunicati esse irritam, sed irritandam: est enim ibi sermo de minori excommunicatione, de qua infra. Deinde, quavis electione ligati maiori excommunicatione, si irritata per se loquendo, interueniente tamen bona fide electi res est dubia: & licet admittamus etiam tunc electionem esse irritam, ut infra disputabitur, nulla est conlectio, quia, ut sepe dixi, in his poenis nullum est argumentum a simili: ibi enim inueni potest lex irritans: hic vero non inuenitur: neq; est difficile diueritatis rationem assignare, quia non est ita necessaria electio ad salutem, sicut confessio. Et ob eandem rationem negatur consequentia quinti argumenti, quod etiam erat a simili, de quo est longe diuersa ratio: quia quando minister est excommunicatus directe priuat iurisdictionem, & ideo absoluio ab ipso data nulla est, etiam si poenitentis non peccet, & alias sit dispositus, ut infra dicimus: per excommunicationem autem poenitentis alter non est priuatus iurisdictione. Et ob similem fere rationem, licet propria Ecclesia suffragia applicata excommunicato sine culpa eius non habeant effectum, non potest inde sumi argumentum, ad hoc sacramentum, quia suffragia pendent ex voluntate Ecclesie, non tamen sacramenti valor, si cetera necessaria concurrant: sicut etiam de sacrificio supra declarauit, unde suffragia de facto non offeruntur pro excommunicato, absoluio vero illi datur, id eoque in illo operatur.

¹⁴ *Ad quartum.* Sed queret aliquis, an haec resolutio procedat, etiam si censura referuata sit. Respondeo solius censurae reservationem per se nihil referre, cum supponamus censuram non tolli: quia vero cum excommunicatione reseruata simul reseruatur culpa, ideo ex hac parte oriri potest difficultas, & coincidit cum illa quaestione, an cum quis bona fide ex parte sua absoluitur ab omnibus peccatis ab eo, qui non habebat iurisdictionem in omnia, sed in quedam tantum, maneat absolutus saltem ab illis, quae erant sub iurisdictione absoluenter, ac proinde sacramentum fuerit validum, ne teneatur quis illa iterum confiteri. De qua re in superioribus dixi talem confessionem validam esse, quia quantum ad id concurrunt omnia, quae sunt de necessitate sacramenti, & integritas absolutionis materialis, ut aiunt, seu quoad effectum non est de substantia sacramenti, ut ibidem ostensum est. Hac ergo ratione etiam in presenti est validum tale sacramentum: quia hic solum

adiungitur defectus iurisdictionis in censuram, cum autem censura ipsa per se non sufficiat ad irritandum sacramentum, neque defectus ille potest sufficere, si cetera necessaria concurrant.

Adit vero Angelus verb. *Concessio, 5. nu. 10. non solum talern absolutionem esse validam, sed etiam licite dari a sacerdote inferiori, etiam absq; speciali tempore, causa, vel necessitate, vt indicat, sed iure ordinario, quia potest (inquit) eum absoluere a peccatis, & remittere ad superiorum pro absolutione a censura: in quo etiam indicat non esse necessarium, vt postea sacramentaliter absoluatur a superiori a tali peccato reseruato, sed solum ab excommunicatione. Refertque pro hac sententia Richardum in 4. d. 18. art. *Rich. 9. quæst. 4.* Veruntamen nec Richardus ibi hoc docet, sed potius contrarium, neque illa sententia ita generaliter intellecta probabilis est: alioqui excommunicatus ab homine semper potest a peccatis absoluiri, a quo cuncte ordinario confessore, & remitti ad iudicem, vt a censura absoluatur: quod est omnino falsum, & contra usum Ecclesie, & contra vim huius censuræ: aliqui quo modo verum est quod excommunicatus est priuatus omnibus sacramentis: Diceret fortassis Angelus, excommunicatum priuari sacramento penitentia, quando per illum *Angeli tunc stat, quominus a censura absoluatur: quando vero iam contritus est, & paratus Ecclesie obedire, & per Eluidum eum non stat quo minus a censura absoluatur, iam non esse a sacramentorum perceptione remorum.**

¹⁵ *Ad quinque.* Sed hoc etiam fundatum ita absolute & simpliciter propositum, falsum est, vt melius docuit *Sylva ster verb. Confessor, 3. q. 8. referens plures, & dicens se communem sententiam Theologorum, & Iuristarum. Idem Nauar. in cap. *Considerat, 5. Causa, n. 24. de Poenitent. d. 5.* Et ratio est eadem, quia excommunicatione maior inducit hunc effectum, ut dictum est: quandiu autem excommunicatione non tollitur, semper operatur suos effectus, per se loquendo, etiam per persona coram Deo iustificata sit, vt a simili patet ex dictis supra de effectu priuationis suffragiorum in simili casu: est enim eadem ratio, & Doctores ibi citati hoc etiam affirmant.*

DISPUTATIO XI.

De tertio effectu excommunicationis, qui est priuatio actua administrationis sacramentorum, & sacrificij Missæ.

IRCA hunc effectum supponendum in primis est ius antiquum, quo omnes ligati excommunicatione maiori priuabantur, & celebrationem Missæ, & administrationem actuum sacramentorum, capit. *Sic celebrat, de cleric. excom. ministr. & aliis.* Quodius nunc manet integrum quoad excommunicatos vitandos, iuxta superius dicta circa Extraug. *Ad evitanda, & ideo in illis prius explicabitur, & postea quomodo locum habent in excommunicationis non vitandis.*

SECTIO I.

Vtrum Excommunicatus vitandus mortaliter peccet ministrando sacramentum, vel sacrificium offerendo.

Regula generalis est hoc esse peccatum mortale ex genere suo, cap. *Si celebriat, de cleric. excom. ministr. &c in c. 1. a. merito. Sicut celebrat, eod. rit. & patet a fortiori ex dictis precedentibus, disputat, sect. 1. n. 1. ita de Cleric. excom. ministr.*

Ca. Latoris
vid. s. t.
prohibitum est huic excommunicato dare, sicut re-
cipere sacramentum, & tam grauis materia est actio
ministrandi sicut receptio.

Difficultas vero est: an possit interdum excom-
municatus administrans sacramentum, vel cele-
brans, ab hac culpa excusari. In qua re non est dubium
de excusatione proueniente ab ignorantia in-
vincibili, vel naturali obliuione, seu inaduententia,
nam generalis est, interuenire neque potest in omnibus
actionibus humanis, vt in specie docetur in c. Aposto-
lico, de clericis excommunicatis, ministris. Ex quo textu colligi-
potest talem excusationem habere locum, etiam in
exteriori foro, si sufficienter in illo confitare possit,
talem ignorantiam inculpabilem fuisse: quo modo
autem in foro interiori id examinandum est, ex di-
ctis supra de censuris in communis sumendum est.
Quia ergo proposita procedit extra calum ignorantiae,
qui solum esse potest grauius necessitatis: nam
ad hanc duo capita reuocatur omnis excusatio in hac
materia, vt supra dictum est.

Talis autem necessitas considerari potest, vel ex
parte ministrorum excommunicati, vel ex parte eius, cui
ministratur sacramentum, vel ex parte aliquius ter-
tiae personae, aut Reipublicae, seu boni communis.
Rursum necessitas in ipso excommunicato esse po-
test, aut extrinsecus illata per vim, & metum caden-
tem in confitance virum, & extorquendum abi-
psio sacramenti administrationem, vel Missae celebra-
tionem. Et de hoc puncto nihil amplius dicam pra-
terea, quae de censuris in communis dixi, nam tota
illare solutio praecepit in hac censura locum habet.
potest ergo illa esse sufficiens excusatio, si re vera
metus grauius sit, & de malo graui: & alioqui non se-
quatur scandalum, vel iniuria religionis, vt ibi de-
clarauit, & sacramentum possit alias valide ministrari,
vt infra dicam. Preterea potest esse necessitas im-
minentis artificiis, vel probabilis periculi mortis i-
nstante ex in-
nata morte.
Dicitur, si
potest facer dotis: & tunc solum potest esse questione
de sumptione Eucharistie: quia non potest eadem
persona sibi ipsi aliud Sacramentum ministrare:
Eucharistiam autem potest, vel celebrando, velex
praeconferatis: maxime in necessitate, & vbi non
habet alium, & quo recipiat. In eo ergo necessitas
articulo non dubito, quin licite possit excommunicatus
celebrare, aut sacramentum Eucharistie sumere (quoniam
nonnulli dubitent propterea
quod sacramentum Eucharistie non est simpliciter
necessarium ad salutem) quia satis est quod sit valde
vitale, & ex precepto diuino necessarium, & si forte
talis sacerdos contritus non sit, sed tantum attritus
possit esse vniuersa, & efficax causa salutis eius: quod a
fortiori constabit ex dicendis de necessitate tertia
per son.

Tandem accidere potest necessitas eidem sacer-
doti excommunicato celebrandi, aut ministrandi
alterius sacramentum, ne sese infamet, aut occultum
delictum suum publicum faciat, & consequenter ne
scandalum generet, vel odium aut inimicitiam erga
se in aliis efficiat, vel alius simile in communitate
incurrat. Sed resolutio huius dubitationis petenda est
ex diligit. 7. de censuris in com. sect. 2. ibi enim de-
claramus, quod modo proper vitandum hoc dam-
num impedit possit effectus censura: & in particu-
lari doctrinam extendimus ad hunc effectum, de
quo nunc loquimur. Ia que quotiescumque receptio
sacramenti licita est excommunicato propter vitan-
da similia incommoda, licita est etiam ministratio
ceteris paribus, scilicet, si non possit absolutio-
nem excommunicationis potius obtainere, & quod
fancte, & cum debita reverentia, & contritione ad-
ministrat: nam, positis his circumstantiis, eadem ratio
habet locum, scilicet, quod actio sic facta non
est intrinsecus mala, sed irre humano prohibita:
quodius non obligat cum tanto rigore, aut dispen-
satio, seu pericolo. Solum oportet aduertere huius-
Fr. Suarez tom. 5.

A modi casum posse accidere in excommunicatis non
vitandis, iuxta Extrauagant. Ad uitanda: quia illi
possunt esse occultissimi. At vero in reliquis, qui vi-
tandi sunt, raro accidet moraliter, nam, cum sint
nominatis ac publice excommunicati, vel manife-
sti percussores clericorum, vix potest eis creari infamia
ex eo, quod a sacramentorum receptione abstineant, neque inde prouenire scandalum, sed potius
ex opposito: nihilominus tamen ex cogitari possunt
casus, in quibus delictum, quod in uno loco est pu-
blici iure vel factum, in alio sit occultum, & similiter
pro diuersis temporibus potest idem contingere:
ali quando etiam potest multum interessere, ut deli-
ctum, licet alius sit publicum, alicui grauissimae per-
sonae occuletur: ita vt infamia circa talen personam
prudenter reputetur graue damnum. Itaque
non est casus impossibilis, quamvis multis circum-
stantiis indigat, quae rarissime occurunt.

Num necessitas ex parte recipientis sacramentum
possit esse sufficiens causa, ut ab excom-
municato vitando mini-
stretur.

DICENDVM iam est de hac necessitate quando
oritur ex parte alterius cui sacramentum mini-
stratur. In qua re omnes Doctores conueniunt, ali-
quando suscipiens necessitatem posse sufficere, ut
excommunicatus possit, & debeat sacramentum a
liquo administrare: quia charitas proximi potest
non solum actum honestare, sed interdum
etiam ad illum obligare. Vnde, si illa necessitas spiri-
tualis sit, & extrema, qualis est in parvulo non ba-
ptizato animam agentem, omnes concedunt posse ta-
le sacramentum a quolibet excommunicato mini-
strari, vt in tertio tomo artigi disput. 7. sect. 5. & su-
mum ex D. Thom. 3. p. q. 64. artic. 6. ad 3. & in 4. d. 5.
q. 2. art. 2. quartum 5. vbi Richard. Sotus. & alii om-
nes: Et ex August. lib. 1. de Baptism. cap. 2. & lib. 6.
cap. 5.

An vero extra illum calum liceat, controversum
est. Multi enim negant licitum esse alia sacramenta
dare, vt penitentiam v.g. aut Eucharistiam homi-
ni existenti in articulo mortis, & non habenti alium
ministrum praeferre excommunicatum. Ita docet de
sacramento Eucharistie Adrianus q. 3. de Baptism.
Et de sacramento penitentiae est Palud. in 4. 17.
q. 3. Marfil. 4. q. 12. art. 4. membr. 3. & Nauar. de pen.
d. 6. c. 1. in princ. n. 8. & in manuali. c. 26. n. 26. Turrec.
in c. Verbum Dei, de pen. d. 1. Glos. in cap. Praeter. d. 32.
verb. permanens, & alii quos refert, & sequitur Vgl.
d. c. 13. §. 16. n. 9. commemorat etiam Couarr. ca. Al.
mamater. part. 1. §. 6. & sequi videtur conclusio s. & D.
Thom. tribuit, tenet item Medina tract. 2. de Con-
fess. quast. de Concess. excom. fact. ignoranter. Quæ
sent fundari potest, vel in speciali ratione sacramen-
ti penitentiae, scilicet quod requirit iurisdictionem
quam non habet excommunicatus, vel in ratione
generalis, & communi aliis sacramentis, scilicet exia
alia sacramenta non sunt tanta necessitatis, sicut
baptismus. Et hoc fundamentum insinuat D. Thom.
s. a. p. 3. p. quast. 64. articulo sexto, ad 3. & quast.
23. articulo septimo, ad 2. vbi particulariter de her-
eticis ait: In nullo casu licite posse Eucharistiam con-
secrare, vel alia sacramenta confidere. Item in 4. d.
17. q. 3. quast. 1. ad 2. & d. 19. q. 1. art. 2. quast. 2. ad
3. idem sentit Abul. Matth. 16. q. 86.

Nihilominus dicendum est aliquando ob nece-
fitarem alterius licere excommunicato aliquod ali-
ud sacramentum ei conferre. Hæc conflujo melius
probabitur in particulari attingen. 7. aliquid de fin-
tia affirmas.
Probasur in
gulis sacramentis. Incipiendo ergo à penitentia, in sacramento
illa certior est conclusio: quam tenet Syluest. verb.
Confessor, 1. §. vltum. Angel. verb. Confessio, 2. nume 2.
Syluest.
Durand. Angel.
Dur.

184 Disp. XI. De Excomm. maiori ut priuat administ. &c.

Maior.
Palud.
Soto.
Cano.
Nauar.
Ledesm.
Ruard.
Vgolin.

D. Thom.

Conc. Trid.

Durand. distinet. 9 quæst. 2. & ibi Maior quæst. 1. & Paludan. in 4. distinet. 25. quæst. 1. Soto d. 18. q. 4. art. 4. Cano relect. de Peña. p. 5. Nauar. in Summ. cap. 22. n. 4. & c. 27. nu. 27. Ledesm. 2. p. 4. q. 21. art. 6. & q. 21. art. 1. Ruard. art. 3. contra Luther. Vgol. tab. 1. de Cenfut. ca. 14. §. 16. nu. 12. qui autores alios referunt.

Ratio vero est, quia in articulo mortis, nec deest iurisdictio ad absoluendum, licet sacerdos excommunicatus sit: nec deest sufficiens necessitas, quæ tunc ab Ecclesiastica obligatione excusat: ergo licetum est sacerdoti excommunicato in eo articulo tale sacramentum ministrare.

Prior pars antecedens est communis Theologorum in 4. d. 20. vbi D. Thom. q. 1. art. 1. quæst. 2. & Paulud. q. 1. art. 2. & Dur. d. 19. q. 2. & quidam existimant

hoc esse ius diuinum, de quo supra dictum est disputato de ministro confessionis. Quidquid vero sit de illa disputatione, quod saltem ex Ecclesiastica confessione, & suaui prouidentia ita de facto sit, fueritque semper, docet Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. dicens, Veruntamen pie, admodum, ne hanc ipsa occasione aliqui pereat, in eadem Ecclesia Dei custodium semper faciat; ut nulla sit reseratio in articulo mortis: atque ideo omnes sacerdos quoslibet penitentes à quibusū peccatis, & censuris absoluere possunt. Vbi notanda sunt tria illa signa distributionia, quæ non sine magna consideratione à Concilio simul, & sine villa limitatione, & consequenter cum equali latitudine adiecta sunt: igitur, sicut verbum illud, quod est: *huius penitentes*, comprehendet quoslibet excommunicatos ob quæ eius grauissima crima, & illud, à quibusū peccatis, complectitur etiam omnia peccata, licet habeat annexam quamvis censuram, ut subsequens verbum, & censura, factis declarauit. Ita distributione illa, Omnes sacerdos, nullum excludit, quantumvis excommunicatum, & præcūs. Ethinc sumitur ratio huius partis, quia Ecclesia non abstulit iurisdictionem pro illo articulo, sed cœciliis portius, saltem verbis generalibus sine villa exceptione: ergo sine fundamento, aut expressa determinatione eiusdem Ecclesiæ limitanda non est: nam fauores ampliandi sunt, præsertim in re adeo necessaria, & pia: quamquam hæc re vera non est ampliatio, sed propria, & ad squatam verborum intelligentiam. Accedit, quod diuina, quæ reseruant causas, aut tollant iurisdictionem, semper excipiunt mortis articulum, ut supra in proprio loco ostensum est. Dices, Iura, quæ prohibent excommunicatus ministrare sacramenta, non addunt hanc exceptionem. Respondeatur, exceptiones non semper esse addendas in singulis legibus: & deinde hanc exceptionem esse in fauorem eius, cui ministratur sacramentum, & ideo potius in aliis iuribus id explicatur, quam in ipsa prohibitione: seu excommunicatio ministeri. Imo inde concifitur ratio, quia si ex parte penitentium semper excipitur articulus mortis etiæ ex parte ministeri intelligitur exceptus, quia in hoc non illius fauor, sed penitentis necessitatibus succurritur, quæ ex utroque capite potest & quæ oriuntur: & penitentem in extremo periculo constitutum.

Alterā pars de necessitate probatur, quia sacramentum penitentis est per se medium necessarium ad salutem, & iure diuino præceptum: ergo, per se loquendo, præferendum est Ecclesiastica prohibitiō, cum aliunde nulla maior ratio, aut urgentior necessitas intercedat. Deinde est etiam, moraliter loquendo, peccati necessaria realis suscipio talis sacramenti, ne fortasse ob defunctum contritionis perfecta, quam habere difficile est, pereat: & propter ea plura Pontificum, & Patrum de cunctis admissis, ne morientibus denegetur reconciliatio sacerdotis, ne periculo aeternæ damnationis exponatur. Præterea, si hæc necessitas in sacramentum confessionis non est sufficiens, neque in sacramento baptismi satis est respectu adulti, quia etiam ille posset

A saluari per solam contritionem, quando per illum non stat quominus baptismum fulciri: consequens autem est falsum, & contra omnium sententiam: ergo. Deniq; hoc ex dicendis de Eucharistia evidenter constabit.

Dices, huiusmodi excommunicatus non potest alium absoluere à peccatis propter vitandam propter ipsiā mortem, si forte grauia eius metus incutiat: ergo neq; propter necessitatem alterius poterit illum absoluere. Responderemus negando consequentiam, tum quia secundum ordinem charitatis præ- 10. hoc facia- mentū mi- nūlare non licet.

etiam posse sufficere illa necessitas ex parte ministri, ut supra dicebamus, tamen ex alio capite, quia deficit aliqua cōditio ad valorem sacramentum necessaria, vel quia persona exigens tali modo sacramentum est indigna illo, fieri potest, ut non licet illud dare etiam propter metum mortis. Quæ rationes cessant, quando est articulus necessitatis ex parte sufficiens: nam supponit persona supposita, & indigens, & alioquin ostensum est omnes conditiones ad valorem sacramentum necessarias concurrent.

Et autem talis articulus vero ac propriæ necessitatis sit, supponendum est nullum alium adesse sacerdotem non excommunicatum: nam tunc ministrum excommunicari non est necessarium, vel (quod idem est) penitentis non est in necessitate sufficiendi sacramentum ab excommunicato, cura habeat alium, à quo possit recipere, de quo supponimus & posse, & velle ministrare: nam si nollet, perinde se haberet, ac si non adesset: quia tunc penitentis necessitas ministerij alterius. Et confirmatur à similis, nam exteris paribus, non est suscipiendum sacramentum à malo ministerio, quando a bono suscipi potest, ut de baptismō pro necessitate articulo significatur in c. Ad ho. d. 32. &c. Si quæ forte, 24. q. 1. Et similiter, si baptismus potest suscipi a sacerdote, non est suscipiens a laico, & semper inter ministros seruandus est ordo, ut habilius præferatur, ut late tractauit tertio tom. disp. 3. scđ. quarta. Sed quid, si sacerdos excommunicatus in aliis conditionibus ad hoc ministrari necessarius sit longe habilius non excommunicato, ut si sit doctior, prudentior, &c. ac possit tunc præferri. Videatur enim tunc illa sufficiens causa, maxime cum in articulo mortis quærendus sit confessor optimus quoad fieri possit. Respondeo, si sacerdos non excommunicatus habeat ea, quæ sufficiunt ad dignæ ministrandæ hoc sacramentum, & subtenendæ conscientia penitentis, non est licitum excommunicato se ingerere, nec penitenti ab illo petere sacramentum, quia illa re vera non est necessitas, sed maior quadam comoditas, propter quam non conceditur excommunicato iurisdictione. Maxime cum in iis, quæ ad consilium pertinent, & à scientia, seu industria personæ pendent, possit in ea articulo consuli sacerdos excommunicatus extra sacramentum: illa enim communicatio cum excommunicato non erit in illo articulo prohibita, cum sit moraliter necessaria, & ad salutem animæ pertinentis. Maior autem communicatio in sacris per sacramenta administrationem necessaria tunc non est, & ideo nec penitenti conceditur, nec ministro excommunicato datari iurisdictione.

Ex quo etiam intelligi potest quid dicendum sit, si contingat adesse parochum excommunicatum, & alium sacerdotem simplicem non excommunicatum, an possit tunc excommunicatus absoluere. Quidam enim significant, & posse, & præferendum & simpliciter: quia ratione necessitatis omnes facti sunt habiles: supposita autem habilitato, Parochus præferendus nesciat.

que etiam obstat, quod pœnitens timeat, vel moraliter certo sciat talem hereticum non fore convertendum, nec digne administraturum sacramentum: satis enim illi est quod rite administraret, & quod digne posset administrare, si velit: nam quod id futurus non sit, ei non imputatur, qui rem petit de honestam, ad quam petendam a quolibet ius habet ob articulum necessitatis: id eoque non inducit alterum ad malum, sed eius malitiam permittrit, eaque in bonum suum iuste vtitur. Neque oportet considerare, an ille hereticus paratus sit ad sacramentum ministrandum, ne, prout distinxit Angel. *Confeſſio*, 1. n. 2, quia extrema necessitas dat ius petendi etiam a non parato id, quod per felicite facere potest. Imo non solum dat ius, sed etiam obligat, per se loquendo, propter articulum necessitatis diuini præcepti, & æternae salutis propriæ.

16

August.

Ambrosii
locus exponi-
tus.

Conc. Trid
Nauarr.

Nauary,

Solum cœteri deber, ne consortium illud, vel
communicatio cum hæretico, scandalum ipsi indi-
genti, vel alii esse possit inductionis ad errorem,
tunc enim non licet ab illo suscipere sacramen-
tum, illa tamen occasio extrinseca est, & per acci-
dens. Quæ omnia confirmat à simili de baptismoz
est enim certum, in necessitate licitum esse baptis-
mum ab hæretico suscipere, quando non est alius
qui ministret, ut docet Augustinus libr. 1. de Baptis-
mo cap. 2. & habetur in cap. Si quem forte. 24. quæst. 1.
& ex Urbano 2. in Epist. quadam, idem refert Gra-
tianus post capit. Præter. §. Ad hoc. d. 32. quod intelli-
gendum est per se, & sceluso periculo inductionis in
errorem: ergo idem merito dicitur de sacramento
penitentia. Patet consequentia ex dictis, quia est
æqualis necessitas, proportione seruata, seu respe-
ctu adulterii, ut supra declaratum est. Tandem decla-
ratur, quia, si hæreticus non fit declaratus per sen-
tenciam, non tenemur illum vitare ratione cœsura, &
iuxta Exeragantem, Ad uitanda, nequé ipse amit
iurisdictionem ratione solius hæretici, quia iuri-
dicio non fundatur in fide, nequé illam ex necessi-
tate prærequisit: ergo, per se loquendo, licitum ab
illo absolucionem obtinere, sicut in inferius dicemus
de aliis excommunicatis non vitandis: ergo idem
nunc est de hæretico etiam declarato: nam quoad
crimen hæresis vel periculum etiam inductionis æ-
qualis est: declaratio vero censura non obstat, quia
in necessitatibus articulo pia mater Ecclesia iurisdi-
cio non affer, ut Concilium Tridentinum di-
xit, non introducens nouum (vt Nauarrus pu-
tauit in Summa ca. 27. num. 272.) se declarans anti-
quum, ve verba eius, que supra expendimus, ma-
nifestè declarant. Sicque potest intelligi, quod Am-
brosius ait lib. 1. de penit. cap. 2. & 3. & refertur in c.
Verbum, & cap. Poiesifri, de Penit. d. 1. hæreticos
non habere potestatem ligandi, & solvendi: loqui-
tur enim per se, & extra articulum necessitatis. Po-
set etiam intelligi de hæretico, quatenus hæreticus
est, nam extra Ecclesiam nulla est iurisdiction, & ideo
hæreticus qui extra Ecclesiam est, illam habere non
potest, nisi quatenus à vera Ecclesia aliquando
permittitur propter bonum fidelium.

*In extrema necessitate licere excommunicate
Eucharistiam ministrare, & indigen-
ti recipere.*

Ando vero vtterius id, quod difficilis est, etiam posse huiusmodi excommunicatum ministrale sacramentum Eucharistiae homini existenti in extrema necessitate, quando non est alius, qui ministret: hoc significat Nauarr, in Summa cap. 22, num. 4. Sic enim ait, *Peccati qui suscipit aliquod sacramentum a sacerdoti excommunicato interditum, et ab eius administratione suspenso: et denunciato pro tali, vel ne-*

Autorio cōcubinario, excepto baptismo & communione tempore necessitatis: quæ exceptio videtur cadere in totam assertiōnem præcedentem, & singula eius mēbra. Ratio autem est, quia etiam hoc sacramentum est suo modo sacramentum necessitatis, iuxta illud, *Nisi manducaueris carnem filii hominis, &c.* Propter quæ multi putant etiam hoc sacramentum esse necessarium necessitate medij, & ut minimum est certum esse necessarium necessitate præcepti diuinioris, de quo probabilius est obligare semper pro articulo mortis: ergo virget tunc necessitas implendi diuinum ius, quod per se loquendo, ac ceteris paribus præferendum est humano. Dici verò potest hoc ius obligare eum, qui communicaturus est, ad recipiendum non ministrum ad dandum: & ideo ipsum ministrum non excusari à præcepto Ecclesiastico, quo prohibitus est ministrare.

Propter hoc addo hanc necessariam à nobis considerari, non vt per se sufficientem, sed vt adiuuantem: est enim etiam alia, nimurum spiritualis indigentia hominis in eo articulo constituti: nam licet respectu huius sacramenti illa necessitas non sit extremana, est tamen grauiissima, tum propter fructum & iuuamen illius sacramenti valde necessarium pro illo articulo, tum etiam quia interdum accidere potest, vt quis recipiat per illud sacramentum primam gratiam, quam antea non habebat: ergo non est veritatem Ecclesia prohibitionem cum tanto rigore obligare. Et confirmatur, nam, si proximus non solum extremè, sed etiam grauiter indiget corporali cibo, sicut est ab excommunicato illum accipere: & excommunicato licet illum dare: Et similiter, si indiget consilio, vel alio quoconque beneficio: ergo idem erit si indiget adeò grauiter, & extremè Eucharistie pane. Atq; hanc sententiam tenui etiam in 3. tom.

Sed obicitur cap. vlt. 24. quæst. 1. quod continet
factum Hermenigildi, qui mori potius voluit quam
ab Ariano Episcopo Eucharistiam sumere. Additio
Gregor. Sed vir Deo deditus, Ariano Episcopo ventienti
exprobavit, ut debuit. Si ergo increpare debuit, male
egisset de illius manu communicando. Deinde adi-
ditur ca. S. abd. aconius, §. Sed illud Augustini, cum Gloss.
Dibi 24 quæst. 1. Denique adducitur ratio, quia Eccles-
ia simpliciter prohibet excommunicatum mini-
strare sacramenta, & non excipit hunc casum: ergo
neque nos excipere debemus: quia sacramenta quæ
Ecclesia excipi voluit, scilicet, baptismum & poenitentiam
ipsa presulit.

At primum caput responderetur primo, non laudari Hermenigildum, èò quòd cum excommunicato communicare noluerit, sed quia hereticus noluerit consentire: quod longe diuersum est. Quanquam in eadem persona heresis, & excommunicatio coniungantur. Vnde, licet daremus ab hereticis nunquam licet Eucharistiam accipere, inde non licet inferre in vniuersum idem esse de excommunicato, sicut de sacramento pénitentia multis E. fentire paulo entea dicemus. Addo vero veteris

neque de hæretico poTe id generatim colligi ex illo
textu, quia Hermenigildus recusauit sumere Eucha-
ristiam ab hæretico, non solum ne ex manu pessimi
ministri sacramentum acciperet : verum etiam ne
patri in Ariana hæresi consentire videretur : nam in
signum huius consensionis, & reconciliationis illa
communio ad illum mittebatur, vt pacet ex illis
verbis, *Perfidus pater Arianum Episcopum misit, ut de
eius manu sacrilega consecratio communionem percip-
eret : atque per hoc ad patris gratiam redire meretur.*
Erat autem extra gratiam patris solum, quia cum il-
lo non consentiebat in hæresi : ergo peccabat illæ
actus, vt signum cōsensionis in errorem paternum.
Vnde subdit Gregorius, *Sed vir Deo deditus Ariano
Episcopo exprobrauit, vt debuit : eiusque à se perfidiam di-*
1914

geni in crepationibus repulit. Conabatur ergo illum in suam perfidiam traducere. Addo præterea ibi non fuisse ablatam Hermenigilda Eucharistiam ab heretico tanquam viaticum, seu ut necessariam in articulo mortis: quia tunc non supponebatur Hermenigildus in illo articulo constitutus. Solum ergo fuit illi oblatam Eucharistia, ut in Paschate comunicaret: nos autem nunc non dicimus propter solam necessitatem communicandi in Paschate, & implendi Ecclesiasticum præceptum, posse sumi Eucharistia ab excommunicato, sed ob necessitatem articuli mortis. Igitur ex vi illius exempli nihil probatur. Regulariter autem loquendo, verum est, in ministro heretico maius esse periculum scandali, & indecentiae: & ideo magis esse cauendam communicationem cum illo, quam cum aliis excommunicatis, quod procedit, etiam si talis hereticus non sit denunciatus, aut declaratus: nihilominus tamen hoc non est perse malum, si illa incommoda, quæ extrinseca sunt, vitentur.

Ad secundum testimonium, præterquam quod illa verba sunt tantum Gratiani, sunt ita generalia, ut etiam sacramentum penitentia coprehendantur: & ideo aliquo modo exponi debent, quo penitentia recipiatur: & eodem poterit Eucharistia recipi. Intelligenda ergo sunt, quando sine sufficiencia necessitate, & ratione talia sacramenta ab excommunicato recipiantur. Dices, Ergo nulla est differentia inter hæc sacramenta, & baptismum: cum tamen hæc ibi declaretur à Gratiano, ut ab Augustino tradita. Respondetur, Ex parte ministrantis est differentia paulo antea constituta, explicando quandam locum D. Thomæ, quod baptismus potest interdum ministrari priuatim ab heretico manente in heresi sine novo peccato, non vero alia sacramenta. Ex parte vero recipientis potest constitui hæc differentia, quod ad baptismum recipientium ab infidei vel heretico non oportet expectare extremam necessitatem, aut articulum mortis, sed propter solam penitentiam dignioris ministri posset suscipi, præsertim si non esset proxima spes illius: in aliis autem sacramentis, præsertim non ita necessariis, non est extenda hæc facultas extra necessitatem articuli, vel periculi mortis: nam in præsenti inter hæc duo non distinguimus iuxta superioris dicta in materia de Penitentia, & notat Nauarrus in manuali c. 27. n. 27. exc. 6. qui, de Sent. excom. in 6.

Ad rationem respondetur primo, illam prohibitionem generalem ministrandi sacramenta non a littera contineri in excommunicatione, quam prohibitionem ministrandi in aliis rebus sacris, vel prophanicis: & tamen non obstante ea generalitate, ponuntur à Doctoribus illæ exceptions generales contentæ in illo verificulo, *Vtile, lex, humile, resignata, neceſſe*: & prima ac ultima ad nos pertinent: quanta vero debeat esse illa necessitas: prudenter & Doctorum arbitrio relictum est. Vnde, si res attente consideretur, etiam exceptio de baptismino non est facta propriiore, quo censura introducta est, sed ab Augustino primum facta est, de heretico, non tam censuram, quam heresim eius considerando: inde vero à Doctoribus extensa, & intellecta est de qualibet excommunicato. Exceptio etiam de penitentia in nullo iure proprio reperitur: nam Cöcilium Tridentinum, ex quo fortius probatur, non condidit circa hoc nouum ius, ut supra dicebam, sed explicatur autiquum, quod magis erat vsu receptum, quæ in illo canone expressum. Neque Concilium constituit hanc exceptionem ex parte ipsius ministri, sed ex parte ipsius penitentis, qui in necessitate potest à quolibet absoluī. Est autem in iure constituta hac regula, capit. *Quod in te, de Penitent. & remissio, in illo verbo, Per quod penitentiam mortentibus non negamus, viaticum erit quod vere penitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum penitentibus den-*

A getur: vbi Glossa verbo, *Concedimus*, aduerterit hæc tria sacramenta semper recipi in quolibet interdicto, scilicet baptismus parvulorum, & penitentiam mortentium, in quo viaticum intelligitur, prout hic patet: ergo idem dicendum est de qualibet censura, & de verbis Concilij Tridentini. Ac propterea etiam in capitulo penultimo de Sententia excommunicatus, dicitur, tempore interdicti non negari corpus Domini descenditibus in penitentia. Et ergo hæc sententia valde consentanea iuri, & rationi: & saluti ani marum magis favorabilis.

De aliis autem sacramentis facilior est resolutio, quantum ad hoc caput spectat: nam, per se loquendo, illa sacramenta non sunt ita necessaria, & ideo aut nunquam potest accidere casus, in quo ob necessitatem suscipientis licitum sit excommunicato vitando illa ministrare. Nam in primis Extrema Vnctio neque est per se medium necessarium, neque constat esse iure diuino præceptum: semperque supponit penitentiam, & absolucionem à peccatis; & ideo, per se loquendo, non conceditur interueniente censura in articulo mortis. Vnde in dicto capitulo in re, de penitent. & remissio, dicitur, tempore interdicti generalis non esse dandam Extremam Vnctionem: ergo nec dari potest, per se loquendo, à ministro excommunicato. Solum potest accidere casus, in quo infirmus sit incapax alterius sacramenti, ut si nullum dedit confessionis signum, & omni sensu ac motu priuatus est, ideoque neque absoluī, nec communicari potest, tuncque dubiari potest, an sacerdos excommunicatus possit tale sacramentum ministrare. Et quamvis Doctores frequenter hoc non tractent, tamen ex generalibus principiis positis videtur concludendum, in eo casu id licere, quia moraliter loquendo, & secundum ea quæ frequentius accidunt, fieri potest, ut æterna salus illius hominis pendeat ex receptione illius sacramenti, qui fortasse erat tantum atritus, & per illud sacramentum fieri ex attrito contritus: ergo iam tunc reuocatur ille casus ad articulum absolute necessitatis moralis. Imo reduci potest ad necessitatem penitentia, ut saltē perfecte habeatur in voto: cum non possit in re ipsa suscipi. Et quoad hæc omnia eadem ratio est de sacramento Confirmationis.

Ordo vero & matrimonium vix possunt in questione venire. Quanquam de matrimonio exceptio possit casus, in quo moraliter necessarium sit, vel ad spiritualiter latulam hominis morientis, vel ad magnum commodum temporale filiorum, ut in articulo mortis vxorem ducat, quam vsq; ad illum in concubinam habuerat, & quod nullus alius adiutor sacerdos nisi excommunicatus, qui interesse possit: in quo casu quantum est ex parte censuræ non dubito, quin licite possit huiusmodi sacerdos adesse tali matrimonio: tū quia necessitas est moraliter gravissima, & ita habet locum illa particula, *necessarium*, quia ille sacerdos tunc reuocari non ministrat sacramentum, sed solum adest ut testis qualificatus iure Ecclesiastico necessarius ad valorem talis contractus, & consequenter ad substatiam sacramenti. Et ideo per se non viderur illa communicatio adeo grauus, quin propter talem necessitatem liceat.

An propter necessitatem tertia persona, aut boni communis possum excommunicatus sacramentum ministrare.

*V*ltimo ex principiis positis facile expediri potest aliud membrum supra positum, an propter necessitatem aliorum, seu tertia persona possit interdum excommunicatus ministrare sacramentum. Quæ dubitatio vix habere potest locum nisi in sacramento Ordinis, vel Matrimonij: quia hæc duo tamquam ordinantur ad bonum commune, &

Q. 4 aliorum

aliorum. Et de matrimonio iam satis dictum est, de A Ordine vero accidere posset in aliqua prouincia esse magnam necessitatem sacerdotum, seu clericorum, & non esse nisi unum Episcopum excommunicatum. Quiccasus & similes sunt rarissimi, & ideo in specie à Doctoribus non tractatur, & principia posita sufficiunt, vt iuxta necessitatem occurretem possit quis prudenter iudicare, an sit talis, vt ad excusandum sufficiat. Non enim dubito, quin huiusmodi esse possit, cum bonum commune præferendum sit priuat.

SECTIO II.

Virum, Sacraenta illicite ab excommunicato ministrata valida sint, & effectum habeant.

Regula generalis.

N hac quæstione fere nulla est difficultas nisi in sacramento pœnitentie, vt in simili diximus superioris, quando excommunicatio est ex parte suscipientis effectum. Sit ergo hæc generalis regula, Omnia sacramenta, præter pœnitentiam ab excommunicato collata, seruato Ecclesiastico ritu, ita vt nullus alius intercedat defectus nisi censura ipsius ministri, rata sunt, & valida, & per se loquendo, conferunt totum effectum proprium, nisi aliunde intercedat ob ex parte recipientium. Hæc assertio est certa iuxta principia fidei, quæ de sacramentis in genere in 3. tomo tradidimus disput. 14. sect. 4. Ratio vero est, quia nec sacramentum, nec effectus eius potest, vel propter iniquitatem ministri, vel propter Ecclesiæ prohibitionem impediri, si applicatur debita materia, & forma, cum debita intentione circa subiectum capax: illis enim tribus sacramentum perficitur ex institutione Christi, vt Concilium Florentinum dixit. Præterea declaratur breuiter discurrendo per singula.

Et quidem de Baptismo, Confirmatione, & Eucharistia, id est certum ex iis, quæ adduximus, 3. tomo disput. 22. sect. 1. & disput. 36. sect. 3. ac disput. 61. sect. 3. & disput. 77. sect. 2. Ex quibus etiam constat, idem dicendum esse de Missæ sacrificio oblato ab excommunicato: est enim verum ac validum, quia eadem estratio de illo, & de sacramento, quod iuridictionem non requirit, sed ex sola potestate ordinis pender: nam ita etiam se habet sacrificium, quatenus à sacerdote in Christi persona offertur: & ideo & validum est, & de se efficax, quia malitia ministri non impedit effectum, quem opus ipsum habet ex institutione Christi. An vero impedit censura ministri peculiari effectum, quem potest habere sacrificium quoad substantiam eius, vel quoad orationes, & ceremonias, quæ in illo sunt quatenus in persona Ecclesiæ offeruntur, paulo inferius dicam. Præterea de sacramento matrimonij id supra ostendimus ex cap. *Significati*, de Eo, qui dixit, &c. nam ex illo habemus matrimonium inter excommunicatos validum esse, cum tamen ipsi sint quasi proprii ministri illius sacramenti quoad substantiam eius: sacerdos autem ex institutione Christi non erat necessarius. Nunc autem ex institutione Concilij Tridentini requiritur, non vero vt minister, sed vt testis specialis seu quædam circumstantia, vel solennitas ad valorem contractus necessaria. De tali ergo fæcere dubitari posset, an, si excommunicatus sit, censura annullet actum eius quoad vim ferendi testimonium, & consequenter reddat nullum tale sacramentum. Nisi vero pro certo est, non annullare: quia ille non est accusatus iuridictionis proprius, de quo plura inferius. Deinde de Sacramento Ordinis, & extrema Vnctionis eadem omnino ratio est, quæ de Sacramento Confirmationis, & int̄, quæ

superius adduximus pro Sacramento Ordinis ab excommunicato suscepito magis directe id probant de collato ab excommunicato, & de utroque id magis constabit ex solutione sequentium difficultatum.

An Sacramentum Extreme unctionis ab excommunicato collatum validum sit.

Tres enim occurunt circa tria sacramenta. Prima est circa sacramentum Extreme unctionis. De quo nullus Catholicus negat esse validum datum ab excommunicato, si a recipiente digne suscipiat: quia non requirit iuridictionem in ministro, sed solum quod sit sacerdos: ille autem potest omnia substantia, & necessaria applicare, etiam si excommunicatus sit. Quia vero, per se loquendo, *Quorundam opinio.* gratiæ peccat is, qui ab excommunicato talis sacramentum suscipit, ideo dicunt aliqui hoc sacramentum nullum esse, quoties à ministro excommunicato suscipitur, sine sufficiente excusatione ex parte suscipientis, qui consequenter idem dicunt excommunicato suscipiente tale sacramentum absque excusatione. Ita tenet Vgolin. Tabul. de Cens. cap. *Vgolin.* 13. §. 16. numer. 13. Cuius Fundamentum est, quia vt hoc sacramentum valeat, necesse est, vt qui illud suscipiat, contritus, & in gratia sit, quam dicit esse communem doctrinam Theologorum in 4. distin. 23. Sed deceptus est non distinguens inter valorem sacramenti, & effectum eius: Theologi enim, quos citat, loquuntur de effectu, non de valore sacramenti, neque in D. Thoma, Soto, aut aliis Thomistis aliud reperitur. Scotus autem, quem citat, quamvis in definitione illius sacramenti ponat, quod sit, *vnctio homini infirmi penitentis*, &c. tamen explicans illam ultimam particularam ait, *Additum penitentis, quia nullus est capax istius sacramenti digne, nisi sit in gratia: vbi illa particular, Digne, sat is declarat illum loqui de sacramento quoad effectum gratie.* Itaque illud fundamentum falsum est: ob ex enim peccati ex parte suscipientis positus, nunquam est contra substantiam sacramenti, nisi vbi dispositio penitentis per contritionem est pars ipsius sacramenti; quod est verum in sacramento pœnitentie, non vero Extreme unctionis, vt supra suo loco lacus declaratur. Est ergo validum hoc sacramentum datum, & receptu ab excommunicato, siue recipiens peccat, siue non. Solum est differentia, quia si recipiens non peccat mortaliter, & alioqui est dispositus, recipit cum sacramento effectum: si vero peccat, licet sacramentum validum sit, non habet tunc effectum. Probabile autem est ablato postea obice, effectum recuperari, vt in superioribus etiam diximus.

Exponuntur de cetera, que probare videntur sacramentum Ordinis ab excommunicato collatum, esse irrum.

Circa Sacramentum Ordinis nonnulla Pontificia de cetera difficultatem faciunt, quæ sepe ita loquuntur, vt ordinationes ab excommunicatis, seu hereticis factas irritas vocent, aut dicant non esse consecrationes. Sic Gregor. lib. 9. epi. 10. agens *Gregor.* de ordinatione ab excommunicato facta, *Consecrationem*, inquit, *dicere nullo modo possumus, quæ ab excommunicato est hominibus celebrata.* Et habetur in capit. 1. 9. quæst. prima, & in capit. 3. citatur Damasius *Damasii.* Papa dicens, Reiterandum esse, quod sic collatum est: & alia similia in illa quæstione continentur, & Glossæ ibi alia referunt. Veruntamen certa res est, Episcopum excommunicatum verum confidere sacramentum, si alioqui substantialem formam Ecclesiæ

Sect. II. An Sacra menta ab excom. data sint valida. 189

elef seruet propter rationem superius factam. Unde etiam est certum, per talem ordinationem imprimi characterem, quia hic effectus impediri non potest, si sacramentum rite administretur. Ex quo etiam fit, ut tale sacramentum iterari non possit. Quia omnia constant ex generali doctrina de sacramentis, & ex decretis statim citandis. Duo igitur modi sunt interpretandi illas locutiones canonum, & iuxta exigentiam loci alter illorum accommodanduserit: Prior est, ut sit sermo de ordinatione, vel consecratione illegitimi facta, non solum ob censuram, vel excommunicationem ministri, sed etiam quia non seruauit substantialem formam, eo quod esset hereticus, aut ignarus. Alter modus est ut tales ordinationes dicantur irrita quad executionem, seu vsum ordinis, vel (quod idem est) quad acceptationem Ecclesie que non admittit sic ordinatos in gradum, & ordinem ministrorum.

Priori modo exponit Vgolius dict. s. 16. numer. 5. verba Gregorij superius citata. Fundatur autem præcipue in illa particula, *Illicite celebrata*, aduerbiu tamen illud, *Illicite*, in quo præcipuum vim constituit, non est apud Gregorium in originali, neque apud Gratianum in dict. c. 1. in quo verba Gregorij refert, sed habentur in ca. 2. quod est Palez, & coincidit cum sententia Damasi citata. Et præterea quāuis Gregorius loqueretur de ordinatione illicite ab excommunicato facta, non oportet intelligi de illicita ex parte formæ, id est, illegitimè, seu irrite facta, quia nec verb. *Illicite*, in rigore hoc significat, neque oportet intelligere aduerbiu illud addi ad distinguendam illam ordinationem ab alia, quæ licet ab excommunicato sit, sed solum ad explicandum ordinationem hoc ipso quod ab excommunicato sit, illicite fieri. Quāquam etiam potuisse verbum illud addi ad excludendum omnem prætextū ignorantia, vel aliam similem recusationem. Item non oportet addere, ab excommunicato, nam ordinatione illicita illo sensu, à quo cunque detur erit nulla. Sine dubio ergo Gregorius loquitur de Ordinationibus rite factis, ut evidenter constabit legenti ipsam epistolam, quia non loquitur de ordinationibus factis ab hæreticis, aut in aliquibus locis remoto, vbi singi possit ignorantia, sed in medio Catholice Ecclesie contra iuisionem suam sub anathemate. Quapropter necessario sunt expontenda illa verba posteriori modo. Vnde quod ait, *Nullo modo consecrationem dicere possumus*, non ideo dicit, quia personam maneat in re ipsa ordinata, & consecrata, sed quia si ordinatus, ab Ecclesia non admittitur ad gradum, & executionem ordinum, iuxta cap. 4. & 5. quæst. 1. & alia, quæ referuntur i. quæst. 7. quæ præcedente disput. adduximus, agendo de excommunicato suspiciente ordines. Vbi etiam expeditius (quod in huiusmodi decretis considerare netesse est) huiusmodi sic ordinatos, quamvis in principio non admittantur, postea peracta penitentia, & sufficiente vita emendata, admitti adiuvum suorum ordinum, sine noua ordinatione. Eterz. Synodo, act. 1. & refertur in capit. *Convenientibus*, i. quæst. 7. constat aliquando recipi ab Ecclesia ordinatos ab hæreticis in ordine suo ob aliquas iuicias causas; ergo supponit illam esse veram ordinationem, suspencionem autem, vel irregularitatem ab Ecclesia imponi, aliquando vero remitti, vel non imponi, propter iuistam causam.

Quocirca in huiusmodi decretis etiam est attente considerandum non dicere, huiusmodi sic ordinatos non habere ordines, sed non habere ordinis, vel clericatus honorem, vt pater ex Innocentio Papa epi. 22. & habetur capit. *Venit enim, i. quia*st. vbi ponderanda sunt illa verba, *Neque ex iis aliquem in clericatus honorem, vel exiguum fibrogare: nam, quod ille exaggerare voluit per illam particulam, Neque exiguum: explicitum alio loco Gregorius per illa ver-*

Aba, Nos *consecrationem* dicere nullo modo possumus. Atque hoc facis declarat factum Urbani II. quod *refertur* in cap. *Daibertum*, i. quæst. 7. vbi Diaconum à ministro præciso ordinatum, & prius non admisum in suo ordine postea admittit, dicens, *Vtilitatis Ecclesie pro viribus insudantem, ex integræ Ecclesie necessitate ingruente Diaconum constitutum: non quidem iterum ordinandum, vt Glossa ibi intellexisse videatur: loquebatur enim ad absentem, quem ordinare non poterat, sed dispensando in *suspensione* prius contracta. Itaque illa expolitio posterior necessario admittenda est: imo, vbi cunque non constat, vel ex verbis ipsis, vel ex antecedentibus, & consequentibus, sermonem esse de ordinatione aliunde habentem substantiam defecatum, ita sunt exponenda decreta.* Aliquando vero necessaria est prior expolitio, vt constat ex verbis Damasi Papæ adductis ex *Expositio locum Damasi* capit. 3. 9. quæst. 1. quod sumptum est ex epi. 4. *Da-* masi Papæ, vbi non agit de ordinatis ab excommunicatis, &ideo textus ille nihil ad causam presentem facit: sed agit de Chorépiscopis, & dicit ordinatos ab eis esse iterum ordinandos, quia illi Chorépiscopi tantum erant Presbyteri coadiutores Episcoporum, qui propterea non poterant propria Episcopalia munera, ea præsertim quæ ex potestate ordinis Episcopalis pendent, exercere: quod late in tota illa Epistola Damasus prosequitur.

Obiici vero potest c. 10. Concil. Antioch. vbi dicitur Chorpiscopos, ut Episcopos consecrari solitos per manus impositione Episcoporum. Vnde in cano. 8. Chorpiscopi distinguuntur à Presbyteris, & simul vocantur Vicarij Episcoporum Propter quæ loca Baronius in tomo 3. Annalium circa annum 357. satis post mediū ait Chorpiscopos licet essent Vicarii Episcoporum, fuisse Episcopos consecratos, potuisseque conferre ordines sacros. Bellarminus autem primo tomo lib. 1. de Cleric. cap. 17. duos ordines Chorpiscoporum distinguuit, qui omnes erant Vicarii Episcoporum: sed quidam erant Presbyteri tantum, alij vero consecrati Episcopi: sicut nunc sunt annulares Episcopi, qui saepe affumuntur à propriis Episcopis, vt coadiutores. Et de iis posterioribus ait loquii Concilium Antiochenum. Vnde ibidem dicitur tales Chorpiscopos potuisse ordinare clericos usque ad Subdiaconum, non vero Diaconum, vel presbyterum, prater ciuitatis Episcopum. Alia vero translatio habet, prater conscientiam Episcopi ciuitatis, quo significatur de ipsis licentia potuisse etiam hos ordines dare, & consequenter illos fuisse veros Episcopos. De prioribus autem videtur loquii Concilium Neocasariense capit. 13. vbi dicitur Chorpiscopos fuisse introductos loco Septuaginta Discipulorum: & eorum munus exercuisse: certum est autem Septuaginta Discipulos locum habuisse simplicium Presbyterorum: & de iis etiam intelligitur Damasus Papa.

Sed difficultas adhuc supereret, quoniam Damas-
sus adducens eundem canonem Concilii Antioche-
ni videtur ex professo probare illos non fuisse veros
Episcopos, quia ne locu: ait, cum ordinatione concordar: ,
neq; ordinatio cum loco: quia ad villas tantum instituuntur
in urb: pro quibus Episcopi fieri non debent. Vnde etiam ordi-
nations ab illis collatas significat fuisse nullas, &
iterandas. Sed si attente considerentur verba Da-
masi, potius dicit illos Chorepiscopos de quibus
Concilium Antiochenum, fuisse vere consecratos
Episcopos: & ad hoc etiam ponderat, quod non ab
Episcopo, sed ab Episcopis dicuntur consecrati: sub-
dit vero postea, id merito mutatum esse, quia non
decebat dignitatem Episcopalem, ut pro villis & op-
pidis Episcopi consecrarentur. Vnde cum ait, ordi-
nations illas esse iterandas, quia ab illis Chorepi-
scopis dababantur, intelligit de illis, qui suo tempore
durabant, qui iam re vera non consecrabantur, in
Episcopos, quantum ex illa epistola licet colligere.

190 Disp. XI. De Excomm. maiori ut priuat administ. &c.

Num benedictiones seu consecrationes ab Ecclesia
introductae ab excommunicato fa-
ctae, ratae sint.

Tertia Difficultas est circa matrimonium non quidem quoad substantiam eius: iam enim diximus huic nihil obstat quod Parochus excommunicatus sit, sed quoad solennem benedictionem quae in templo dari solet coniugatis: quod etiam quærri posset de solemnem ritu baptismi si ab excommunicato fiat. Et in vniuersum de omnibus his sacramentalibus, seu consecrationibus & benedictionibus ab Ecclesia introductis, an facta ab excommunicato ratae sint, esto ipse excommunicatus peccatum munera exercendo, in qua re generali, & communis sententia est, haec omnia, quae iurisdictionem non requirunt, sed solum sacerdotalem, vel Episcopalem ordinem, valida esse, si minister talem ordinem habeat, & in reliquo debitum ritum seruet, etiam si excommunicatus sit, ita Sylvestri verb. *Conferatio*, 2. in 6. & Angelus eodem verb. & num. & Tabiena num. 8. Et ratio est, quia excommunicatio nihil afferit, quod sit de necessitate huiusmodi effectuum, vel actionum, etiam si illas prohibeat, quia non sunt actiones, quae à iurisdictione pendent, neque ex honestate operantis, aut honestate sue actionis: hac enim ratione supra ostendimus validam esse sacramenta collata ab excommunicato, quando iurisdictionem non requirunt. Propter quod sententia haec communis est, ut statim referam.

Occurrit vero dubium, ex differentia inter haec sacramentalia, & sacramenta, quod sacramenta sunt ex institutione Christi, ex qua habent definitum ritum, & certum ministerium: qui non potest ab Ecclesia mutari, vel ita impediri, ut sacramentum factum non teneat, si cætera necessaria concurrant: sacramentalia vero sunt ex institutione Ecclesie, quæ determinat ministerium, si vellet apponere hanc conditionem ut necessariam ad substantiam talis actus, quia hoc pender ex institutione eius. Respondeo, potuisse, tamen de facto non constare hoc fecisse, neque in decretis esse aliqua verba, quibus significetur tales actus esse irritos. Et ideo vera est sententia communis, Nihilominus grauerit peccat sacerdos excommunicatus exercendo huiusmodi actus: nam, licet illa in rigore non sit collatum sacramenti: est tamen communicatio quædam in diuinis, & in quodam sacro ministerio solenni, & publico: unde fine dubio est materia sufficiens gratia culpa. An vero sacramentalia sic facta ab excommunicato, indigeant aliqua reconciliatione, vel quasi dispensatione, dicam sequente disputatione.

Hic vero occurrit difficultas supra huc remissa de excommunicato sacram faciente, an vero offerat, & orte in persona Ecclesie: & sub ea ratione habeat effectum ministerium eius quoad impetracionem in persona Ecclesie: nam ex dicta resolutione videtur sequi habere effectum: nam in aliis consecrationibus, vel sacramentalibus excommunicatus operatur ut minister Ecclesie quamvis male faciat: ergo in orationibus etiam, & cæremoniis Missæ. Arque ita sentit Gabriel lect. 27. in canonem, qui ait, sacerdotem ex vi sua ordinationis esse ministerum Ecclesie, cui prohiberi quidem potest ne illud munus exequatur, non tamen ita potest ab illo separari, ut si illud facere tenteret, factum non teneat, quamvis male faciat. Nihilominus tamen oppositum censetur, quod tener aperit D. Thom. 3. part. quæst. 82. artic. 7. ad 3. & frequentius Doctores in 4. dist. 13. præterim Palud. quæst. 1. artic. 3. & Soto quæst. 1. artic. 8. & Scotus quæst. 2. in principio: ubi etiam Magister idem sentit, & Guillelmus Paris. tract. de Sacram. Ordinis. Fundamentum est, quia

A quod aliquis orte in persona Ecclesie pendet: & non comitur immutabiliter ipsum characterem sacerdotalem: excommunicati autem suor ab ipsa Ecclesia præcisi, & separati, ne nomine suo apud Deum intercedant: & ideo sub ea ratione ministerium eorum non habet valorem, nec efficaciam ut latius dixi 3. tom. disputatione 77. secl. 2. & qua diximus disputatione præcedente secl. 4. hoc confirmant. Igitur sacramentalia ab excommunicato facta, dicuntur esse rata, quia iterari non debent iuxta institutionem, & vñsum Ecclesie: tamen orationes & similia, quae ab excommunicatis sunt, non habent hanc habitudinem ad Ecclesiam, nimirum ut nominis eius, & quasi ab ea principaliter orante fundantur. Et haec sint satis de cæteris sacramentis, & de sacrificio.

B

An sacramentum penitentia ab excommunicato collatum validum sit,

D E Sacramento penitentie dicendum est ab huiusmodi excommunicato collatum extra ea currens extremæ necessitatibus ipsius penitentis, de quo foliatur, supra dictum est, non esse validum. Est communis, & certa sententia, ut vide licet in iis, quæ citat Co-
narru. capit. Alma, 1. part. §. 6. numer. 6. & Nauarru. Medin. in Manuali ca. 9 num. 8. & Medina tract. 2. de Confess. quæst. de absolu. tributâ à curato excommun. denunc. & quæst. de Absol. trib. ab excommun. manifest. percuss. clerici. Ratio est, quia minister sacramenti penitentiae, si non habet iurisdictionem, non conficit sacramentum, ut constat ex c. *Omni virtus que sexu, & ex decreto Concilij Florentini. & ex Tridentino* secl. 14. capit. 7. & ex supra dictis in 4. tom. Sed huiusmodi excommunicatus priuatus est omni iurisdictione: ut infra ex professo dicendum est, & sumitur ex capit. *Ad probandum, de Sent. & re iudicata, & capit. Romana, de Offic. Vicar.* in 6. & capit. Si. b. cui. de Offic. Deleg. in 6. & capit. *Audiuimus*, 24. quæst. 1. & aliis similibus, quæ licet loquantur in causis pertinentibus ad iurisdictionem fori contentio, tamen non limitantur ad illam, sed supponunt excommunicatum priuari simpliciter iurisdictione: nec est maior ratio de vna, quam de alia: & ita intelligunt ea iura auctores omnes: & in particulari de hac iurisdictione sacramentali hoc indicatur in c. *S. celebrat. de Cleric. excomm. ministrante.*

Est autem haec conclusio extra controversiam, quando penitens nouit sacerdotem esse sic excommunicatum, & nihilominus sciens, & prudens ei confitetur: imo tunc duplex concurreat causa nullitatis, altera ex defectu iurisdictionis, altera ex defectu materiae essentialis, qualis est integræ confessio cum sufficiente dolore, hanc enim habere non potest, quia actus, & voluntarie peccat mortaliter in ipsa confessione: quod verum esse censet, etiam de illo cramentum qui ex ignorantia hoc facit, quæ à mortali culpa non excusat. Difficultas vero est, quando penitens hoc facit ex ignorantia inuincibiliter confitetur ipius sacerdotis: tunc enim iam non interuenit defectus materiae, ut per se constat, neque etiam defectus iurisdictionis, nam licet excommunicatus alioqui, per se loquendo, illam non habeat, in illo tamen causa videtur Ecclesia illam supplere, tum quia supra agentes de censuris in communi hac ratione diximus effectus censuræ impediri interdum per ignorantiam ut actus publici bona fide facti valeant, argumento L. Barbaru. ff. de Offic. Prætor. tum etiam quia in huiusmodi casibus, reddit ignorantia probabili exculpat, ut dicitur in capit. *Apostolice, de Cleric. excommunic. ministr.*

Respondet distinctione hic opus esse: aut enim illa ignorantia procedit ex communi, & publica ex-
stimatione, qualis contingere potest, si huiusmodi ex-
communicatus denunciatus, vel manifestus per-
culor

Communis
sententia.

Sylvest.
Angel.
Tabier.

Gabri.

D. Thom.
Palud.
Soto.
Scotus.
Magister
Guillelm.

Dubium est.
Cuar.
Nauarr.
Medin.
Concluſe.

13

An penitentie
recipiens fa-
cilitat. et ignoran-
tia inuidi-
cibilis ab ex-
communi-
tate. satis-
ficiat.

14
Dubium est.
Lutio.

Se^t. III. Quam pœnam incurant excom. ministr. &c. 191

Ullorū clerici in uno loco ad alium remotissimum recedat, & ibi recipiat beneficium, vel ad hoc ministerium exponatur publice: Et in hoc casu concedo absolutionem ab illo bona fide suscep^tam validam esse, & Ecclesiam propter commune bonum illi conferre iurisdictionem ex illo generali principio adducto, & supra satis tractato: & in specie hoc docuit Vgolin. Tab. 1. capit. 13 §. 16. numer. 12. At vero quando ignorantia procedit ex solo priuato, & particuliari errore, tunc, licet ipse inuincibilis sit, & propterea excusat à culpa nihilominus sacramentum inuidium est ex defectu iurisdictionis, estque confessio illa iteranda: quia re ipsa non est subiecta clavis, nec vero iudicatur in illo foro, vt in particulari notarum Medina, Couarruicias, & Vgolinus citatis locis. Et ratio est, quia ibi cessat ratio communis boni, seu publici officii secundum communem estimationem: & ideo Ecclesia non supplet illum defecum, quia leges morales non attendunt particulae incommoda, sed id, quod bono communis ex- pedit.

15 Alia vero difficultas hinc erat, estio non posset excommunicatus per se confessioⁿ audire, posset tamen alteri vices suis committere. Aliqui enim autores id asserunt, vt Paludanus dist. 23. quæst. 2. art. 2. num. 17. quem sequuntur Sylvest. verb. Vndio, num. 4 & Armil. num. 5. etiam si (inquit) Excommunicatus non posset iurisdictionem suam delegare: quia dare hanc licentiam (ait Palud.) non est iurisdictionis, sed ordinis actus. Sed ex hoc ipso fundamento constat hanc sententiam falsam esse, nam concedere facultatem audiendi confessioⁿ non est actus ordinis, sed iurisdictionis: tum quia etiam non sacerdos interdum dat illam facultatem: tum etiam quia illa potest non est necessaria coniunctum ordine, tum denique, quia actus manat à potestate proportionata: sed per facultatem illa datur iurisdictionis: ergo manat à potestate iurisdictionis: excommunicatus autem non potest licite, aut valide exercere actum iurisdictionis: neq^{ue} etiā potest conferre solum iurisdictionis, quē non habet: ergo non potest facultatem illi dare. Ino etiam addo Episcopum excommunicatum non posse tunc aliquem in confessorum approbare seu exponere, etiam si illi iurisdictionem non conferat, quia illamer approbat^o est actus iurisdictionis ac propterea nullus, iuxta eā quā inferius de hac re dicentur.

SECTIO III.

Quam pœnam incurant excommunicati ministrantes sacramenta, vel qui ab illis recipiunt.

Regula generalis est, excommunicatum ministrantem ex officio quodlibet sacramentum aut sacrificium Missar^z celebrantē ipso facto irregulariter effici. Est enim hoc expressum in iure ex c. 5. quia, 4.11. quæst. 2. Verba sunt, Non licet ei (id est excommunicato sic ministranti) nec in a^olio concilio solum reconciliationis habere neque virare revol^ggi, se reconciliari, vt habeat alia litera. Qua verba, non possunt intelligi de absolutione ab excommunicationis censura, cum haec non posset esse perpetua, neque eius absolutione denegetur ei, qui cum debita submissione, & satisfactione ad Ecclesiam redit, ergo pœna que ibi vt irremissibilis iudicatur, nihil aliud esse potest nisi irregularitas. Quod clarissimum colligitur ex ea. Si quia, 3. vbi non negatur reconciliationis, sed restitutioⁿ spes: nimirum in ministerium clericale. In c. autem ultimo de clericis excommuni-

ca. ministr. dicitur, sacerdotem minori excom^z Cap. vle de municatione ligatum non fieri irregularem cele- Cleric. ex- brando, vbi supponitur secus esse, si fuerit maiori comm. m^z excommunicationi irretitus; & ita omnes Doctores n^z ibi intelligunt. Et, quanvis textus loquatur de iusta celebratione, quæ propriè significat Missa sacrificium, nihilominus Doctores intelligent idem esse de omnī sacramentorum administratione, & de omni celebratione diuinorum officiorū iuxta modum loquendiorum textuum, in eodem titulo. Et ita id excedunt autores ad omnem actum sacram publicum, solennem, & proprium alicuius ordinis, etiam ex minoribus, ita vt Lector, vel Acolythus, &c. excommunicatus, in suo ordine ministrans solenniter, irregularis fiat: Et à fortiori subdiaconus, vel Diaconus solenniter Epistolam cantans, vel Euangeliū. Quæ sententia valde communis est, vt latissime refert Vgolin. Tab. 1. c. 14. §. 1. pertotum, & attingit Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 163, vbi de suspeso loquitur, & n. 244. de excommunicato; & dicit esse opinionem communē iuristarum. Eandem docent communiter Theologii in 4. d. 18. Rich- Rich. ard. artic. 7. quæst. 5. Gabriel quæstio. 2. art. 3. & alij. Gab. Item Summista verb. Irregularitas, & verb. Excommuni- Maiol. natio, & Maiolus lib. tertio de irregularitate capitulo vigesimo primo.

Qui generatim ad hoc citant totum titulum de Clerico excommunicat. ministr. In quo nullum textum inuenio satis vrgentem præter ultimum. Nam in primo, & secundo capite non est sermo de Clerico excommunicato, sed deposito, & potius ille excommunicari præcipitur, si contumaciter se ingrat officiis diuinis, à quorum ministerio deposito est. In capite autem tertio est sermo de excommunicato celebrante diuina officia: non tamen dicitur fieri irregularis, imo neque aliqua pœna ei ipso iure imponitur: sic enim dicitur. *Nisi moniti sine dilatatione redierint, perpetua depositionis sententiam incurant: ergo, si admoniti redeant, non deponentur, neque ex vi illius textus aliquam irregularitatem incurant.* Similiter in cap. 4. nulla est mentio de irregularitate, neque alicuius pœnae ipso iure impositæ, sed de positionis ab homine imponendæ, vt patet ex illis verbis, *Omnes in perpetuum ab officio sacerdotali depo- nas.* Et inferius additur, Si numerus delinqüentium quadragesimum numerum excedat, nō omnes esse perpetuo deponendos, sed eos, qui magis causam delicti dederunt: *Altis vero, (ait) ab officio ad tempus suspendas.* In capitulo autem quinto non fertur pœna, sed referunt à canone infligi. Propter hoc delictum, non tamen explicatur, an illa pœna sit irregularitas, neque, an sit ipso iure lata, vel ferenda. In capite autem 6. solum est sermo de quadam alia pœna ab homine imponenda, ibi, *Rationabiliter poteris omnibus beneficiis Ecclesiasticis expoliare, & similis pœna proponitur in c. 7. §. Quæsiuisti. In c. vero 8. & 9. non est sermo de hac re.*

Melius id probatur ex cap. i. in fine, de Sent. & re iudicata in 6. & cap. 1. & cap. 18. quæst. 5. It vero, & cap. 18. cui, de Sentent. excommun. in 6. in quibus aperte traditur suspēsum ministrantem in officio sui ordinis fieri irregularem: Ex quo omnes Doctores argumentum, sumunt idem esse dicendum de excommunicato, vt notat etiam Couarr. in cap. Alma p. 1. §. 6. in fine. Quod argumentum, vt sit efficax, non debet sumi tantum à similitudine, nam hæc argumentandiratio in huiusmodi materiis, firma non est, vt s^ope dixi: sed sumi debet veluti à parte ad totum: nam, sicut suspēsio sit à cœsura distincta ab excommunicatione: quod ad effectum vero suspendendi à ministerio ordinū habet eandem efficacitatem cum illa. Denique communione omnium Doctorum interpretatione ita intellexum est hoc ius, & communī vnu Ecclesie ita est receptum, & ideo dubitandum non est de huiusmodi irregularitate, saltem quantum ad actuum vnum

Nauarr. extenso. iicitur.

vfum sacramentorum, de quo nunc principaliter A lia occasio non excusat à culpa mortali, non impe-
agimus: an vero extendendum sit ad omnem actum ordinis, & quo modo, dicemus disputatione seq.

Hic solum aduerto Nauar. in Sun. c. 27.n. 24. in
vltimis verbis extendere hanc irregularitatem ad
eum qui, licet ligatus censura non sit, facit ut alius li-
gatus censura celebret præsertim coram le, & vt
ipse Missam audiat. Solumque citat Glossam in Cle-
ment. 2. de Priu. verb. Celebrari, quæ tamen non lo-
quitur de hoc casu, sed de alio, in quo excommuni-
catus auctoritate sua facit, & vt alius coram se cele-
brebat, de quo infra videbimus quæ fundamentum
in iure habeat. Hæc autem extensio Nauarri in iure
non haberur, neque à Doctoribus communiter as-
seritur, quod ego viderim: & ideo non amplector
illam: quia pœna non sunt extendenda, præsertim
irregularitas, quæ in præsenti solum est imponita sa-
cerdoti excommunicato celebranti: nō vero alicui
non excommunicato inducēti excommunicatum
ad celebrandum: nam licet cōsulens, præcipiēs, aut
inducens censeatur dignus aequali pœna, tamen do-
nec imponatur iure, præsertim loquendo de ir-
regularitate, illam non incurrit, cum non sit in iure
expressa.

*Data regula limitatur. Ex parte modi mini-
brandi sacramenta.*

Affertio 1.

Circa propositam vero regulam inquiri potest, C
vtrum aliquam exceptionem admittat: po-
test autem cogitari exceptio, vel ex parte modi mi-
nistrandi sacramentum, scilicet ex ignorantia, vel ex
scientia seu ex eo, quod licite vel illicite fiat: vel ex
parte ipsorum sacramentorum, ita ut alius admi-
nistratio sine irregularitate fieri possit. Dicendum
ergo in primis est, propositam regulam habere lo-
cum, quando administratio sacramenti ab excom-
municato sit, peccando mortaliter: quoris vero sit
cum excusatione sufficiens ad vitandum peccatum
mortale, hanc irregularitatem nō incurri. Hanc li-
mitationem adhuc omnes Doctores specialiter,
quando excusatio prouenit ab ignorantia inculpa-
bili: quia expresse habetur in capit. *Apostolica de*
Cler excom. ministris. Ex illo autem textu &
ratione eius, scilicet, *Quia vos reddit ignorantia pro-
babilis excusato, colligitur idem dicendum esse, quo-
ties quilibet alia causa interuenit, quæ huiusmodi*
ministrantem reddat excusatum. Ratio vero est,
quia hæc irregularitas nō imponitur propter signifi-
cationem, sed in pœnam: pœna autem canonica
non incurrit, quando nō committitur culpa: er-
go. Maior ex prædicto textu sufficienter colligitur,
& ex verbis, quibus alia iura vtuntur, in quibus hæc
irregularitas imponitur: quia sunt. *Si autem fecerint*
in capitulo. Si quis tertio, in quæstione tercia, S. p. a-
postolus, capitul. Si quis, quarto eadem. Si deliquerit, capit. Latores, de Clerico excommunicat.
*miniante, Si davanabiliter se ingessit, capit. pri-
mo de Sententia, & reiudicata in sexto, Si contran-
terdicitum huiusmodi diuinis seingerat, capit. Is cui, de*
*Sententia excommunicationis in sexto. Semper er-
go prærequisitur culpa ad huiusmodi irregularita-
tem incurrandam. Quocirca, si in conscientia ali-
cui confiterit, solum ex naturali obliuione, aut incon-
sideratione, cum censura celebretur, potest esse in
conscientia certius non incurrisse in irregularitatem.*
*Quod in simili notarunt Paludanus in quarto, di-
stinct. 18. quæstione sexta, & Adrianus in quarto,*
quæstione tercia de Clauib. except. 7. & superius,
tractando de censuris in communi ostendimus hæc
inconsiderationem aequi parati ignorantia, si aequa
involuntaria sit.

At vero, quando vel ignorantia, vel quæcunq; a-

dit quominus hæc irregularitas contrahatur: nam aut occasio
licet nonnulla verba, quibus iura vtuntur, vt *Si au-* quæ non ex-
sufuerit: *presumperit: &c.* videantur exigere culpam *censuram* *ut a m-*
magis generalia: & in dict. c. *Apostolica, clare suppo-* *ministran-*
tur, si ignorantia culpabilis sit, necessariam esse *dispensationem.* Oportet autem, vt tanta sit ne
gligentia, quæ ad peccatum mortale sufficiat: cum
quia hæc pœna est valde grauis, & ita culpam gra-
uem presupponit: tum eriam, quia in illo extenu dicitur.
Si forte ignorantia crassa, supina, aut erronea fuerit: *qua* ex sola leui
negligentia aliquo modo, id est, venialiter, culpabi-
lis est. Quando autem debeat ignorantia supina seu
crassa reputari, supra de censuris in communi tra-
statum est.

Inquiri vero potest, quando aliquis est dubius de
sua excommunicatione, an incurrit irregularitatem
sacramentum ministrando. Respondeo, si postea
confiterit non fuisse excommunicatum, certum est
non incurrisse irregularitatem. Imo etiam si quis
ministraret sacramentum, putatis se esse excommunicatum, ac proinde grauiter peccando ex conscientia
errorea, re ipsa non incurrit irregularitatem.

quamvis ex eadem conscientia teneatur se gerere ut
irregularis quamdiu durat: cum primum vero illi
constiterit non fuisse excommunicatum, non indi-
gebit alia dispensatione: quia huiusmodi pœna nō
incurrunt per actum intentatum seu existimatū,
sed re ipsa perfectum, vt supra dixi de censuris in
communi. At vero, si in prædicto casu dubius postea
confiterit non fuisse excommunicatum, tunc contra-
etiam fuisse irregularitatem affirmit *Syluester ver-*

*bo. Irregularitas, n. 15. verf. Quintus, idem Vgolinius
Tab. 1. c. 14. num. 12. in fine, quia alios refert: & hi au-*

*tores nullum assertur fundatū. Fauer autem
responso Innoc. III. in c. Illud, de Cler. excom. mini-*

in illis verbis. Quia tamen in dubio via est tueri eligen-

*da, est si lata in eum sententia dubitaret, debuerat tamen
potius se abstinerere, quam sacramenta Ecclesiastica per-*

*tractare. Tamen hic textus non omnino concinuit,
tum quia casus illius magis fuisse videatur temerari-*

*tas cuiusdam, quam dubitacionis probabilis, quia
per famam publicam notitia excommunicationis*

*ad illam personam peruenierat: tum eriam, quia etiam
in illo casu non dicit Pontifex contractam fuisse*

*irregularitatem, imo nec aperte ait commissum
fuisse peccatum mortale, sed prius ait. *Licet in hoc non
videatur omnino culpabilis extitisse.* Quod vero postea
ait, *Non debuerat, &c.* indicat quidem aliquam cul-
pam, non tamen aperte mortalem: vnde postea con-
cludit. *Cum co micerordian facientes panam quam a-**

non infligere non diximus in flendam. Vbi generatim
loqui videtur de omni pœna iure imposita pro tali
delicto: & significat non incurrisse illam, neque esse
imponendam.

Quocirca nullum inuenio textum, in quo illa sen-
tentia efficiaciter funderetur: nam, licet in multis iuri-
bus legamus, in dubiis tuitorem partem esse eligendam:

qua citat *Glossa super textum prædictum,*
verb. In dubiis, tamen illa intelligenda sunt, quando

altera pars non est practice tuta, vt constat ex 1. 2. q.

E 18. & 19. vbi de Cōscientia disputatur. In hoc autem

*casu, de quo agimus, licet supponatur dubium spe-
culatiū circa ipsam excommunicationem, non*

videtur inde necessario inferri dubium practicum

circa actionem ministrandi sacramentum cum tali

dubio censura. Atque ex hoc principio definien-

dam censeo propositam difficultatem: Nam in pri-

*mis considerandum est, an qui sacramentum admis-
trat cum tali dubio, peccet mortaliter contra i-*

psam censuram, nec ne: nam, si excusat à peccato

mortalī, etiam si postea confiterit re ipsa habuisse cen-

suram, ab irregularitate excusatitur, propter prin-

cipium

*7 An dubius
de sua ex-
communi-
catione
cautionem
nisi rando
irregulari-
tatem in-
currit.*

*Quorun-
dam opinio
Sylvestri
Vgolini
Innoc. III.*

Rebat:

cipium postum: quod haec non incurrit sine cul-
pa mortaliter contra celum commissa, si vero mor-
taliter peccauit, in eo casu cense procedere dicto-
rum auctorum sententiam: quia reuera existens ex-
communicatus celebrauit, & peccando mortaliter:
ergo ex nullo capite potest excusari ab irregularita-
te contrahenda.

Adiudicandum vero, an celebrans cum tali du-
bio speculatio, peccet mortaliter, nec ne, vt tendu-
est communibus regulis de conscientia, & viden-
dum in primis: an ille fecerit, quod in se est, ad tol-
lendum tale dubium, & veritatem cognoscendam;
nam si id non fecit, regulariter loquendo temere se
ingerit sacris, propter periculum, cui se exponit in-
cautus, & in eo casu procedit dictum capitulū. *Illud.*
Nec est admittenda excusatio, nisi forte ex aliqua
vrgente necessitate, quā non concessit locum &
tempus ad inquirendam veritatem: quanquam tū c-
etiam, si per se ipsum faciat, quod pro temporis op-
portunitate potest, merito dicetur fecisse, quod pot-
terat ad expellendam dubitationem, & non potuisse.
Quando ergo quispiam hanc diligentiam adhi-
buit, & adhuc manet perplexus, & dubius, rursum
considerandum est, an possit mortaliter prius absolu-
ti, ad cautelam, quam sacramento ministrando se
ingerat: nam si id potest, & non facit, reuera impru-
denterissime facit: nec potest excusari a culpa graui-
nam sine causa exponit se tali periculo. Et hoc con-
firmat vsus Ecclesie, quā propterea confitetur hāc
absolutionem ad cautelam facile præmittere, etiā
absque occasione tam vrgente.

At vero, si non habuit à quo huiusmodi absolu-
tionem obtineret, & rationabilis occasio ac necessi-
tas prudenti arbitrio ponderanda se offerat ad cele-
brandum, vel aliquid simile, non opinor peccatum
mortaliter, qui deposito dubio pratico cele-
brauerit, nō obstante speculatio, tum quia mor-
taliter loquendo, ille homo non se exponit periculo
cum fecerit diligentiam, & necessitate prematur,
tum etiam, quia sic operanti fauet illa regula juris,
quod in dubiis melior est conditio possidentis: nā
ille homo tunc possidet libertatem in executione
suorum ordinum, & optimis fide possidet, quando-
quidem fecit, quod in ipso est: ergo est melioris cō-
ditionis, vt eis licet vti posse, donec absolutionē
ad cautelam obtinere valeat. Dubitari vero hic vi-
terius poterat, an in eo casu, quo aliquis peccat mor-
taliter cum hoc dubio celebrando, vel ministrando
sacramentum, teneatur statim se gerere, vt irregulari-
tis, prius quam certo illi constet fuisse excommunicatus,
cum celebravit: sed de hoc dicemus infra
in materia de irregularitate, vbi explicabimus quo
modo se gerere debeat, si qui dubius est de irregu-
laritate: nam in illo casu statim ille incipit esse du-
bius de irregularitate contrahēta, & ideo ex illo prin-
cipio predicta dubitatio definienda est.

*Excommunicatum ministrantem sacramentum
mortaliter peccando, ad quod necessarius est
ordo aliquis fieri irregularem.*

Assert. 2.

Secundo dicendum est ex parte sacramentorum
nullam esse adhibēdam exceptionem, vel limi-
tationem, nam dummodo sacramentum ita conser-
vatur, vt ad illud ministrandū necessarius sit aliquis
ordo, quodcumque sit tale sacramentum, sufficit ad
hanc irregularitatem incurrēdam. Quod præcipue
propono propter Rich. in 4. d. 1. 8. ar. 7. q. 5. qui ab
hac regula excipit sacramentum absolutionis, quia
nō est in iure expressum in particulari, quod huius-
modi absoluens contrahit irregularitatem: & alioqui
hoc sacramēnum ministratur cum solennitate: &
ideo non videtur comprehendendum sub illa gene-
Fr. Suarez tom. 5.

A rali regula, per quam præcipue videtur prohibita, seu punia solennis executio ordinis, stante excom-
municatione, seu suspensione talis ordinis. Cui senten-
tia fauet, quod poenā legū interpretatione mol-
liende sunt, potius quam ex aperandē prout dicitur
ca. *Pœna*, 18. de Pœn. d. 1. ex l. penult. ff. de pœnis. Ve-
runtamen assertionem positam certam esse censeo:
in qua dixi, *Dummodo necessarius sit ordo*. Ut exclude-
rem administrationem baptismi priuatam factam:
nam propter illam non incurrit hec irregularitas
non solum quando in necessitate absque culpa sit;
quod est per se notum, sed etiam si absque necessitate,
& peccando sit. Quae est communis sententia;
quia ille tūc nō exercet munus sacerdotale, quam-
uis sacerdos sit, sed vt laicus sacramētū illud præ-
bet, vt notarunt Rich. supra. *Sylvest. Excommunica-
tio*, 3. n. 1. in fine, & verb. *Irregularitas*, n. 15. & in mate-
ria de baptismi plura similiiter diximus. Extra hunc
vero casum nulla est exceptio. Quod quidem de
sacramento Ordinis, Extremæ vñctōnis, Confir-
mationis, & consecratione Eucharistie certum est;
quia hec nunquam fuit sine solemni ritu: quod in
particulari docet ibidem Richardus de Extrema
Vñctōne, & in aliis tribus clarissim est; quia sunt
maiora sacramenta, & semper cum maiori solemni-
tate fuit. Nam Extrema Vñctio aliquando pro-
pter necessitatem conferitur sine ceremoniis, &
accidentali ritu, id tamen non obstat: quominus
irregularitas contrahatur: quia semper illud sacra-
mentum administratur publice, & cum aliqua so-
lemnitate sacerdotali (vt sic dicam) id est, cum ali-
quibus vestibus sacris, & (quod ad rem maxime spe-
cat) illi actus substantialiter sumptus est proprius
ordinis sacerdotialis.

Vndeaddo, idem dicendum esse de absolutione
sacramenti, & fine vlo fundamento fieri exceptio-
nem, nam ille actus nude ac substantialiter sumptus
est vsus ordinis sacerdotialis, & grauiissimus omniū
post consecrationem corporis Domini: sed iura ab-
solute prohibent vsum ordinum sub prædicta pos-
tione, & ergo maxime hunc comprehendunt. Nec refert comprehen-
sione, quod hoc sacramentum secrete tradatur, id enim
accidentiarum est; nam etiam Missa potest secreto
coram vno tantum celebrari, & ablotio sacramē-
tū talis potest publice atq; aliis videntibus dari, quam-
uis confessio secrete sit. Parum etiam refert, quod
hoc sacramentum paucis ceremoniis accidentali-
bus ministretur; quia ipsa substantia sacramenti per
se fatis est, cum sit grauiissimus actus ordinis sacer-
dotialis; eo vel maxime quod etiam sacramētū illud
habet suas ceremonias, & accidentalem ritum,
licet breuitem. Quod si quis eas velit omittere,
non propter irregularitatem vitabit. Sicut, si quis
excommunicatus sacerdos iniquissime conficeret
corpus & sanguinem Domini, sine vestibus sacrī, &
fine vlo accidentali ritu Ecclesiastico, præter cul-
pam sic conficiendi, & pœnam illi corresponden-
tem, non effugeret irregularitatem specialē pro-
pter talem usum ordinis, durate excommunicatio
ne: ne sufficit ergo substantialis usus potestatis ordinis,
præterit in administratione grauiissimi sacramētū.

Maior occasio dubitandi circa hoc esse poterat,
quia hoc sacramentum penitentia ab excomuni-
cato ministratur est nullum vt supra dictū est: er-
go illa non est administratione vera sacramēti, sed di-
ci potest attentata: ergo non fatis est ad incurren-
dam irregularitatem: nam, vt supra agendo de cen-
tris in communī diximus, huiusmodi poenā Eccle-
siastica non incurrit propter actus attentatos,
sed propter perfectos & consummatos in suo ordi-
ne, nisi aliud in lege exprimatur, sicut non sit irregu-
laris, qui in tēta homicidium, nisi re ipsa sequatur.
Respondet in primis, hoc sacramentum
ab excommunicato datum non semper esse nullum
generatum comprehendendo excommunicatos etiā

R non

non vitandos, qui tamen etiam sunt irregulares per **A** illicitem administrationem sacramenti, vt in sequenti sect. attingemus. Deinde duplicitate potest se gerere excommunicatus in administratione huius sacramenti, primo; vt id faciat absque intentione confiendi sacramentum, sed solum proferendi illa exteriora verba, & decipiendi. Secundo cum intentione absoluendi, & perficiendi sacramentum, quam in hoc sacramento pœnitentia, vix potest habere absque aliquo errore, vel ignorantia.

Excom. exterioris absoluens abque intentione absoluendi, non fiat irregularia.

Quando priori modo se gerit, probabilissimum esse non incurrire irregularitatem propter argumentum factum quia actio illa, etiam vt procedit a tali operante ex intentione eius, non est vsus ordinum, sed fictio eius. Et confirmari potest a simili de haeretico pure exteriori, absque interiori infidelitate: nam ille non incurrit censuras; vel alias poenas ipso iure haereticis impositas. Item est simile de illo, qui exteriorius rebaptizat sine intentione rebaptizandi. De quo dixi non incurrire irregularitatem 3. tom. disp. 31. sect. 6. Hoc autem, si verum est, non est peculiare in sacramento pœnitentia, sed commune in omnibus: nam ratio facta vniuersalis est, nisi aliud ad misseatur alia communicatio in diuinis officiis, propter quam irregularitas contrahit, vt latius, & generalius dicemus disp. seq. Vt, si quis faciat sacramentum seruando ritum Ecclesiasticum, solumque in consecratione sic factus, non intendendo verum sacramentum confidere, aut sacrificium offerre, nihilominus manebit irregularis: quia illius officij administratio cum excommunicatione sufficit ad irregularitatem contrahendam, etiam sine sacramento, vt statim dicemus de baptismis.

Excom. cum intentione absoluens etiam sacramentum non fiat irregularia.

At vero, quando hic excommunicatus se gerit secundo modo, res est magis dubia: videatur autem probabilius in eo casu incurri irregularitatem, etiam aliunde contingat sacramentum esse nullum, vt in illo casu rebaptizandi quantumcumque quis rebaptizare intendat, nullum conficit sacramentum, & nihilominus irregularitatem contrahit. Item quantumvis contingat absolutionem esse nullam ex defectu contritionis conscientis, nihilominus sacerdos excommunicatus absoluens, irregularis manebit: quia quantum potest, fungitur sua potestate ordinis, & iurisdictionis: & hoc est quod illi prohibetur sub praedicta irregularitate, & non solum prohibetur absolutione que in ipsa iurata, & valida. Sicut etiam si absoluat ab excommunicatione, grauius peccabis & incurrit pœnam, si que est tali peccato annexa, etiam si talis absolutione nullus valoris, vel effectus sit. Quocirca, quando huiusmodi pœna irregularitatis, & similes à iure imponatur propter actus, qui iam supponuntur defectuosi, vel inuidiabipsonem iure; sicut est rebaptizatio, & similes, inter quos etiam est absolutione data ab excommunicato, tunc ad incurrendam talem pœnam, non oportet ut actus in ipsa sit validus, vel habens effectum, sed satis est, quod, quatenus sit ab operante: sit talis, nam ille est quem ius prohibet, & punire intendit.

Obiectio.
Enodatur.

Dices, si sacerdos excommunicatus ex errore, aut fatus, aut facti, tentet consecrare in aqua, vel acetato, vel pane hordeaceo: vel si Episcopus excommunicatus ordinem se minam, existimans se ordinare vixum, neuter iudicandus erit irregularis cognito defectu: quia ille reuera non fuit vix ordinis, quod aliquide non prouenit nisi ex nullitate sacramenti: ergo similiter in aliis. Videtur quidem hic casus magis dubius, quam precedentes, & interuenit nonnulla disparitatis ratio: quia hic casus magis extra ordinarius & accidentalis est, & ideo ius non videtur loqui de actu ita defectuoso. Nihilominus tamē facit probabile est tunc etiam incurri irregularitatem: quia quantum est ex parte operantis, ille fuit vix actus potestatis ordinis, & hic est qui prohibetur sub dicta pœna, siue in re sequatur effectus, siue non.

An excommunicatus sacerdos ad sacramentum concurrens, etiam si illud non efficiat, fiat irregularis.

Tandem vero dubitari hic potest, quando sacerdos non conficit ipsum sacramentum, concurrens vero aliquo modo ad illud: an id facit ad hanc irregularitatem incurrendam. Et in tribus sacramentis potest occurrere hoc dubium. Primum in matrimonio de quo nihil diximus: deinde in Eucharistia, quando aliquis illam non conficit, sed distribuit: denique in baptismo, quādo aliquis solenniter illum confert quod ceremonias, non vero quoad substantiam: quia supponitur iam priuatum data. Quantum ad primum punctum dicendum est, duplice concussum posse nunc habere sacerdotem ad matrimonium: vnuis est, quem requirit Cōc. Trid. ad substantiam matrimonij, cum postulat ut fiat coram Parocho, & testibus; & ex vi huius concursus opinor illum non fieri irregulararem: tum quia illa non est administratio sacramenti, neque alicuius ceremonia sacra, tum etiam, quia ex vi ordinationis Concilij ad illum actum non est necessarius aliquis actus ordinis: nam si contingat Parochum non esse sacerdotem (quod interduum accidere posse constat ex c. *Cum in cunctis*, de Elect. & ex eodem Conc. Trid. sect. 7. c. 3. de Refor.) & si coram eo, & testibus fiat sacramentum validū erit, quia Concilium, tuncum requirit ut fiat coram Parocho, & testibus.

Neque oblat, quod addit, *Præfente Parocho, vel alio sacerdote de ipius Parochi, vel Ordinarii licentia: inde enim solum fit, quando ille non est ordinarius, parochus, sed delegatus, debere esse sacerdotem: quod verum censeo: non tamen de ipso Parocho: nam de illo Concilium absolute, & prius, & in illa etiam eadem clausa loquitur. Neq; oblat illud relativum alio: quia non est necesse ut referat omnem conditionem, seu qualitatem personae, præfertim cum nomine sacerdotis non præcedat, sed sequatur. Vnde idem velle videtur, ac si diceret, vel aliquo sacerdote: de quo puncto in materia de matrimonio tanquam in loco magis proprio dicendum est. Nam, quod ad præfens actinet, vltius addo, etiā sacerdotij conditio in Parocho ipso requirita est, sicut nūc est in eo: qui vices eius subit, nihilominus tamen ex vi illius actus non manere irregularem huiusmodi sacerdotem excommunicatum matrimonio assentem: quia quāuis illa cōditio iure positivo requiratur in tali persona, nihilominus ibi reuera non exercet actum ordinis sacerdotalis, sed solum postulatur ut qualitas personæ ad maiorem fidem faciendam.*

Alius concursus Parocho circa matrimonium esse potest ad solennem benedictionem coniugium, que non est administratio alicuius sacramenti, sed cunctum matrimonium pertinens: & de hoc actu communis sententia est sufficere ad irregularitatem contra hēdam, quia illud ministerium est proprium sacerdotis ratione sui ordinis: nam, licet illa actio Ecclesiastico iure instituta sit: tamen ex eadem institutione requirit, ut ministrum necessarium sacerdotem, ut constat tum ex ritu præscripto ad illam benedictionem, tum ex communis vnu Ecclesiæ, tum etiam ex cap. 1. & 3. de Secundis nuptiis, & non nihil etiam facit Ilidorus in cap. 1. dist. 25. vbi ad sacerdotem ait inter alia munera pertinere, *benedicere dona Dei.* Supponit autem haec sententia propter omnem vnu ordinis, præteritum facit, etiam si accidentalis & secundarius sit, incurri irregularitatem, dummodo tam grauius sit, ut ad peccatum mortale contra censuram prohibitionem sufficiat. Atque ita sentit Maior, lib. 3. de Irreg. c. 21. n. 5. & Vgolinius tab. 1. de Censur. c. 24. §. 2. n. 5. qui alios referunt, & de illo principio generali

Sect. III. Quam poenam incurrat excom. sacram. &c. 195

generali plura dicemus disputatione sequenti. Nunc ad eius fundamentum iura superioris adducta sufficiant. Quod autem illa benedictio solennis coniugum sit materia gravis, & sufficiens ad peccatum mortale contra censuram, certissimum mihi videatur, quia est publicum, & solenne ministerium sacerdotale plures continens orationes, & benedictiones: ac denique est gravis communicatio in diuinis cum actio vnu, seu ministerio proprij ordinis sacerdotalis.

Atque ex his facile est expedire simile punctum de baptismis, scilicet, quando sacerdos confert solennitatem baptismi sine substantia eius, an id sufficiat ad irregularitatem contrahendam, quando minister est excommunicatus. Videri enim posset non sufficere, quia plus est substantiam baptismi sine ceremoniis dare, quam ceremonias sine substantia; sed primum non sufficit, vt diximus: ergo nec secundum sufficit. Nihilominus consequenter dicendum est, tunc contrahiri irregularitatem, propter eandem rationem, quia illud ministerium sacram est, & ceremonia satis gravis in Ecclesia, solique sacerdoti ex officio commissa, & ad summum potest Diacono in necessitate delegari, vt diximus 3. tom 2. disp. 23. sect. 2. Est ergo ille actus ordinis in materia gravi, in quo differt a priuata administratione baptismi secundum substatiam: nam illa non est actus ordinis, etiam si cotingat ab homine ordinato fieri.

Idem est in alio punto de Eucharistia proposito. Existimo enim irregulari manera sacerdotem excommunicatum dispensando Eucharistiam, vel in Ecclesia communicantibus, vel deferendo eam ad infirmos; nam illud est graviissimum ministerium sacram ac ditimum, & proprium sacerdotis ratione sui ordinis, sicut posset Diacono in necessitate committi iuxta ea, quae tractauit in tertio tomo, disp. 72. sect. 1. Additio, in decretis supra citatis non solum prohiberi sub hac pena sacerdoti excommunicato ne sacramenta conficiat, sed absoluto ne illa ministret, vt minister ex officio, sed hanc dispensatio Eucharistie est administratio sacramentorum ex officio: ergo. Vnde constat idem dicendum esse de Diacono, si ex licetia sacerdotis tale ministerium excommunicatus obierit: eadem enim sine dubio irregularitate incurrit: quia etiam ille actus, vt factus a Diacono ex commissione, est actus ordinis eius: nam ratione proprii ordinis, & characteris est capax illius delegationis, que propterea nulla inferiori fieri potest.

Sed quid, si inferior aliquis clericus, vel etiam laicus, usurpat, vel male coepta licentia, tale sacramentum excommunicatus dispiceret? Respondeatur, non fieri irregulari ex hoc capite: est enim haec generalis regula notanda, laicu[m] excommunicatum male usurpat, vel fungentem rei diuinae celebrationem, aut sacramenti aliquine collatione, in de non fieri irregulari: quia haec irregularitas solis clericis imposta est, qui in suis officiis excommunicati ministret, vt patet ex ipsa Rubrica de Clerico excommunicato ministrante. Vnde in cap. Si celebrat, licet non dicatur, si sacerdos, vel clericus celebrat, sed absolute, si celebrat &c. tamen & ex ipso titulo, sub quo capit illud continetur, ita intelligendum est: & ex proprietate verbi celebrat: quod simpliciter dictum non sicut, sed veram celebrationem significat: Quapropter laicus excommunicatus, qui se hingit sacerdotem, & ita etiam exteriori celebrat, non incurrit hanc irregularitatem. Atque idem est de clericis inferiori simili fictione usurpante ministerium superioris ordinis, vt si Diaconus Missam celebret, vel Subdiaconus Euangelium solenniter cantet: quia haec irregularitas cum imponitur clericis ministranti, respectu, seu reciprocitate intelligenda est, scilicet ministranti in officio suo: ita enim expresse loquuntur textus supra citati cap. Is cuius de Sent. Ex-

comm. in 6. &c. Si quis Episcopus, 11. q. 3. vbi agitur de excommunicato ministrante in officio suo.

Et ratio est, quia quando usurpat superioris ministerium, ad quod non est ordinatus, non operatur, vt clericus ordinatus, sed vt iniquus homo usurpat quod non haberet, vel vt laicus. Et confirmatur ac declaratur vltima pars, quia haec irregularitas directe cadit in actum, a quo quispiam per censuram Ecclesiastica[m] suspensus est, vt ex supra dictis constat: laicus autem non est suspensus per censuram ab officio Ecclesiastico: nam haec suspensio, cum sit primitus quodam supponit potestatem. Et eadem ratione inferior clericus non est suspensus ab officio superioris ordinis: ideoque infra ostendemus suspensionem ab officio esse censuram propriam clericorum, & vincuique accommodandam secundum ordinem suum. Dixi autem propter huiusmodi actum non incurri hanc irregularitatem, de qua agimus: quia non excludimus aliam impositam propter factum ministerium: quia in titulo de Clerico non ordin. minist. continetur: & in materia de Irregularitate explicanda est: ad præsens enim non refert: nam aequaliter illam incurrit non excommunicatus sic ministrans, ac excommunicatus. Atque haec est communis sententia Doctorum, & interpretum iuris in civitatis locis, & Innocentij capite vltim. numero secundo de Excessi[us] prelator. Nauarr. in Summa capit. vigesimo septimo, n. 242. & 244.

Dices, Ergo Diaconus excommunicatus dispensans Eucharistiam sine licentia Sacerdotis non manebit irregularis, quia tunc non operatur, vt minister ex officio deputatus ratione sui ordinis ad illud ministerium: consequens autem videretur falsum. mirum est enim quod si id faciat cum licentia sacerdotis, sit irregularis, non autem, si id faciat sua auctoritate: cum ibi vno tantum hic autem dupliktitulo peccet. Responderi potest hoc non esse inconveniens: nam gravius peccat laicus excommunicatus, sicut celebrans, quam sacerdos excommunicatus vere id faciens. Et Subdiaconus excommunicatus gravius peccat, si solenniter cantet Euangelium quam si cantet Epistolam: & nihilominus non incurrit hanc irregularitatem: quia haec irregularitas non est annexa cuilibet graviori delicto, sed tali in specie: illud vero gravius habebit alias penas sibi proprias. Considerandum ergo est, an illa dispensatio Eucharistie facta a Diacono absque facultate Presbyteri, sit actus ordinis sui; nam si est, incurrit hanc irregularitatem: alias minime. Videretur autem dicendum illum vere esse actum ordinis, quamvis illegitime, & inordinate factum: nam defectus, qui ibi interuenit, magis pertinet ad defectum iurisdictionis quam ordinis: Diaconus enim ex vi sua ordinatio recipit potestatem ministrandi hoc sacramentum a Presbytero confectum, ac proinde cum subordinatione ad ipsum, apud quem est propria potestas in corpus Christi verum, & mysticum. Hac autem subordinatione ad quendam modum iurisdictionis pertinere videtur: nam, quod est ordinis ex vi characteris habetur: & ideo Diaconus dispensans Eucharistiam sine facultate presbyteri, exercet proprium actum sui ordinis: neque id est separabile a tali actu, etiam si absque competenti iurisdictione fiat. Hoc autem factum est ad incurriendam hanc irregularitatem, vt per se notum est. Et patet in Episcopo excommunicato conferente ordines in alieno Episcopatu sine licentia diocesani, nam sine dubio irregularis fiet. Et idem a fortiori est de simplici sacerdote ministrante Eucharistiam alienis ouibus sine licentia Parochi aut superioris, nam licet peccet ex defectu iurisdictionis, nihilominus actum ordinis exerceret: & ideo si excommunicatus fuerit irregularis fiet. Semper autem supponimus huiusmodi dispensationem fieri absque necessitate cum peccato: nam si occurret casus, in quo licitum esset, vel dia-

Innocentij
Nauarr.

Quid si
Diaconus
excommu-
nicatus Eu-
charistiam
sine sacerdo-
tis licentia
dispenseret.

Resolutio

rum: illud vero gravius habebit alias penas sibi proprias. Considerandum ergo est, an illa dispensatio Eucharistie facta a Diacono absque facultate Presbyteri, sit actus ordinis sui; nam si est, incurrit hanc irregularitatem: alias minime. Videretur autem dicendum illum vere esse actum ordinis, quamvis illegitime, & inordinate factum: nam defectus, qui ibi interuenit, magis pertinet ad defectum iurisdictionis quam ordinis: Diaconus enim ex vi sua ordinatio recipit potestatem ministrandi hoc sacramentum a Presbytero confectum, ac proinde cum subordinatione ad ipsum, apud quem est propria potestas in corpus Christi verum, & mysticum. Hac autem subordinatione ad quendam modum iurisdictionis pertinere videtur: nam, quod est ordinis ex vi characteris habetur: & ideo Diaconus dispensans Eucharistiam sine facultate presbyteri, exercet proprium actum sui ordinis: neque id est separabile a tali actu, etiam si absque competenti iurisdictione fiat. Hoc autem factum est ad incurriendam hanc irregularitatem, vt per se notum est. Et patet in Episcopo excommunicato conferente ordines in alieno Episcopatu sine licentia diocesani, nam sine dubio irregularis fiet. Et idem a fortiori est de simplici sacerdote ministrante Eucharistiam alienis ouibus sine licentia Parochi aut superioris, nam licet peccet ex defectu iurisdictionis, nihilominus actum ordinis exerceret: & ideo si excommunicatus fuerit irregularis fiet. Semper autem supponimus huiusmodi dispensationem fieri absque necessitate cum peccato: nam si occurret casus, in quo licitum esset, vel dia-

Fr. Suarez tom. 7.

R. 2

concio

196 Disp. XI. De excomm. maiori, vt priuat, administrat. &c.

eo non sine licentia sacerdotis, vel simplici sacerdoti
sine licentia proprijs dare Eucharistiam ob necessita-
tem extremam, tunc excusaretur minister a pecca-
to, etiam si excommunicatus esset, iuxta principia
superius posita; & ideo tunc non fieret irregularis.

²⁵
Quia in hac
irregulari-
tate dispen-
sare posse.

Nauar.
Vgolini:
Panorm.

Additio ad
Abb.

Cont. Trid.

Vltimo potest circa hanc poenam inquiri, quis
possit in hac irregularitate dispensare. In quo breui-
ter dicendum est, iure communis solum Papam pos-
se dispensare iuxta communem sententiam Cano-
nistarum, in capite primo de Sententia excommuni-
cationis in 6. & in capite primo de Sententia & re-
iudicaria in 6. quam referunt Nauarrius in Sum-
numer. 245. & Vgolini tab. 1. cap. 14. §. 1. numer. 27.
Sumiturque ex eisdem iuribus, vt notauit etiam
Panormitanus in capite Clericis de Clericis excom-
ministr. numero secundo, vbi Additio Alexandri
plura notat, quae nobis nunc non videntur necessa-
ria. Solum oportet addere, hanc irregularitatem,
sicut alias, si proueniat ex occulto delicto posse per
Episcopum tolli ex Concilio Tridentino essione
vigefima quarta, capite sexto, de Reformatione.
Erit autem delictum occultum, si excommunicatio
occulta sit, etiam si celebratio sit publica, quia in ra-
tione peccati occulta est: quod idem erit, si est contra-
rio excommunicatio sit nota, celebratio autem occulta sit.
Vide Nauarrum capite vigefimo septimo,
numero 194. & 241. & 255. Plura circa hanc irregulari-
tatem annotabimus in sequenti disputatione, se-
cunda.

Derecipiens sacramentum ab ex- communicato.

²⁶
Ecundo principaliter dicendum est: peccare gra-
uitatem, qui sacramentum aliquod ab huius-
modi excommunicato suscipit, non vero propterea
incurrere aliam Ecclesiasticam poenam præter ex-
communicationem minorem, generaliter loquen-
do, nam specialiter de illo qui ordinis suscipit, est
specialis difficultas infra tractanda. Prima pars cer-
ta est, & communis apud Theologos in 4. d. 18. vbi
specialiter D. Thom. quæst. 2. articul. 4. Etratio est,
quia per censuram excommunicationis non solum
ipsi excommunicato prohibitum est communicare
cum aliis, sed etiam aliis directe prohibitum est
communicare cum ipso: ergo transgressio huius
prohibitionis in materia graui mortale peccatum
est: sed hoc materia, & communicatio in receptione
sacramentorum valde graui est: ergo illa transgre-
sio peccatum mortale est. Major certissima est, &
multis iuribus continetur, c. Cum non ab homine, de
Sent. excom. ibi, Debet abstinere, & in capit. Iiij, de
Cleric. excomm. ministr. dicitur excomm. magis
teneri ad vitandum alios, quam teneantur alij ad
vitandum ipsum: supponitur ergo utrumque teneri,
licet magis excommunicatum ipsum. Idemque habe-
tur in multis decretis 11. qu. 3. Ac denique in Extra-
trag. Adeiuanda, supra citata, cum gratia nulla fiat
excommunicato, vt in eadie sit, alij sit, vt non te-
neantur excommunicatum vitare, nisi in duobus
casibus de quibus nunc agimus: ergo hæc prohibito
directe cadit non solum in ealem excommunicatum,
sed etiam in aliis.

D. Thom.

Vide Nau-
de Hor. ca-
non. c. 21.
ver. 14.

Generalis
regula pro-
positus.

A censitas aliqua intrinseca, seu iusta. Patet, quia si ne-
cessitas sit ipsius recipientis, illum primo excusat: si
vero sit alterius, vel eiusdemmet excommunicati,
etiam inde redudabit excusatio ad recipientem. Nā
si licet excommunicato dare sacramentum alteri pro-
pter necessitatem eius, etiam licebit ab alio recipere
propter eius necessitatem, si ita interdum contingat,
quod tamē raro eveniet. Loquor autem de necessi-
tate intrinseca, & iusta, nam si ipsum excommuni-
catus viam inferat alteri, minister, & propterea il-
le excusatur dando, alius non excusabit recipien-
do, vt per se notum est. Similiter, quando excusatio
est ex ignorantia, vel naturali inaduertentia, non exi-
stimo eam sufficere ad excusandum aliud in com-
municando cum illo, præserim quod perceptione
sacramentorum: quia hæc obligatio directe est non
soli excommunicati, sed etiam aliorum. Vnde nō
solum est propter vitam participationem in pec-
cato eius, sed propter directam; ac propriam prohi-
bitionem: sed ignorantia vnius, licet eum excusat,
non excusat alium respectu præcepti directe illi im-
positi: ergo. Et confirmatur, nam licet mihi confite
huiusmodi excommunicatum esse oblitum sua ce-
fure, vel non esse absolutum in re ipso, quanvis ipse
putet se esse absolutum, non possum pro illo offerre
sacrificium, vel alia Ecclesiæ suffragia: nam hoc mihi
directe prohibetur, quidquid sit de existimatione
alterius: ergo idem est quod receptionem sacra-
mentorum à tali excommunicato. Quod intelligi-
tur per se, & ex vi ignorantia, nam si inde oriatur
occasio scandali vitandi, vel alia similes necessitas,
iam reuolviuntur ad aliud caput excusationis, quod
est necessitas.

Iam vero quod materia huius prohibitionis gra-
uissit, & ad mortale peccatum sufficiens, docet D. Thom.
Thomas supra quæst. 3. & in solut. ad 1. ita exponit ca-
p. Sacra, de iis, quæ vi metuive causa, ibi, Cum pro munica-
tio illo metu debat, at quis mortale peccatum incurere: nam est re sequentia
ibi sermo de peccato, quod committitur communica-
nando cum excommunicato, quanvis intelligentia.
Rerum sacra, ab excommunicato, de iis quæd.
Et ergo hoc multo certius in hac administratione sacra-
mentorum: nam inter ipsa spiritualia valde graui
materia est.

Secunda vero pars de pona huius delicti quo ad
excommunicationem minorem certa est: nam hæc
censura propter omnem communicationem cum
huiusmodi excommunicato incurrit, vt infra dis-
putatione speciali de excommunicatione minori com-
muni-
dicemus. Quoad alteram vero partem exclusum est probatur,
quia nulla maior censura, nec irregulari-
tas ipso iure imposita est propter huiusmodi deli-
ctum, vt patet ex eisdem iuribus, & ex consensu omnium
Doctorum. Veruntamen de maiori censura excipi-
endi sunt casus, si qui sunt in iure expensi, vt vide-
tur esse in ea. Significans, de Sentent. excom. de
quo infra suoluimus agemus. Et quando excommuni-
catio maior fertur etiam in participantes, nam illa
tunc maxime ligabit eos, qui in sacramentorum
administratione participant: vt tamen huiusmodi
excommunicatione nunc valida sit, seruanda est for-
ma præscripta in c. Statuum, & c. Constitutiones, & c.
Statuum, de Sentent. excom. in 6. Hæc autem exce-
ptiones confirmant regulam generali positam,
vt extra hos casus nulla censura maior, quam ex-
communicatione minor propter hoc delictum incur-
ratur.

Præterea de irregularitate idem fere discursus
fieri potest, nam omnia iura loquentia de irregula-
ritate, quæ contrahitur propter violationem cen-
sura.

Sect. IV. Vtrum liceat excom. non vitando sacram. &c. 197

gumentorum ab excom- municato non incurri irregularita- tum. *lura per usum sacramentorum, semper loquuntur de viu actiu ex officio, ut patet in c. i. & ca. Is cui, de Sent. excom. in 6. & cap. Si quis Episcopus, 4. 11, qu. 3. & aliis supra citatis: ergo haec poena non est extendenda ex vi illorum iurium ad passuam receptionem sacramentorum ab excommunicato, tum ob generali regulari, quod poena sunt potius restringenda, tum ob speciale ius, quod habemus irregularitatem non incurri, nisi in casibus a iure expressis. Inducetia ad hoc potest cap. Si celebrat, de cler. excom. ministr. eo modo, quem annotauimus praeced. dis. sect. i. in fine. Accedit praeterea, quod vbi in receptione aliquius sacramenti ab excommunicato incurrit irregularitas, vel suspicio, id speciatim a iure exprimitur: ergo, vbi non exprimitur, non incurrit: exprimitur a velut exceptione de solo sacramento ordinis: est ergo illa velut exceptione a generali reguli negatiua, quae illam firmat pro omnibus aliis sacramentis, ut nimur propter eorum susceptionem talis inhabilitas non incurrit.*

De susceptione autem ordinis res est certa non suscipere sic ordinatum ordinis executionem: an vero illa sit propria irregularitas, vel suspensio, & an incurrit etiam sine culpa, in materia de Suspensi. & de Irregularitate dicetur.

SECTIO IV.

Vtrum Excommunicatus non vitandus valide, & liceat posse sacramentum ministrare.

In iure antiquo non erat locus huic questioni: sed, que haec tenus diximus, generalia erant omnibus excommunicatis: propter Extravagantem ver. Ad uitanda, oportet exponere, quenam ex iis, quae diximus, locum habent in ceteris excommunicatis, que vero eis cocedenda sint. Duo enim in predicta extravagantia sunt obseruanda. Vnum est, aliis fidelibus cocedi ut possint communicare cum his excommunicatis etiam in participatione sacramentorum: unde necesse est, ut talis administratio possit huiusmodi excommunicatis esse licita: alias inutilis esset aliorum fauor. Aliud est, quod ipsis excommunicatis per eam legem nullus fit fauor. Ex quo fit, ut quantum est ex se, semper tenetur non se ingerere huic ministerio. Quomodo autem in praxi hoc velut medium seruandum sit, non est ad explicandum facile.

Et ideo varie sunt de hac re opiniones: prima negat simpliciter his excommunicatis licere ministrare sacramenta. Infinitus Adrian. quodlib. 3. art. 3. ad 3. i. opin. quamvis ibi potius dicat non licere dare sacramenta his excommunicatis, quia indigni sunt, quam quod non licet his excommunicatis ea ministrare. Et praeterea non loquitur ex vi censuræ, sed ex iure naturæ ob inditpositiōnem accipientis, vel dantis. Catur etiam idem Adrian. q. 3. de Baptismo, vbi nihil clare dicit, sed in secundo argumēto ad oppositum aliquid infinitus: sicut etiā Caetan. in Summ. verb. **Absolutionis impedimenta.** Dicunt enim hi Doctores licere quidē aliis fidelibus suscipere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis, ipsis vero ministris non licere ea dare, sicut nobis licet accipere mutuum cum usuris; alteri vero non licet dare. Iuxta quam sententiam nunquam licet ab huiusmodi excommunicatis accipere sacramenta, nisi quando ipsi sunt expoſti ad huiusmodi ministeriū. Sicut licet, v. g. audire Missam ab huiusmodi excommunicato, non tam licet eum inducere, nec cooperari, aut ministrare illi. Aliorum vero sententia est, licitum esse interdum fidelibus petere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis: & tunc etiā eis esse licitum illa mini- Fr. Suarez tom. 5.

A strare. Ita tenet Soto in 4. d. 1. q. 5. art. 6. & d. 22. qu. 1. *Soto.* artic 4. & Couar. in cap. Alma, p. 1. §. 2. & 6. num. 7. & *Couar.* Dried. lib. 1. de libertate Christiana c. 8. & Victor. in *Dried.* Summ. materia de excom. q. 3. & alij infra referen- *Victor.* di. Et mihi magis probatur, si recte explicetur.

Prima Assertion.

Dico ergo primo, Ex vi huius excommunicatio- nis non est prohibitum aliis fidelibus, ne sacramenta recipiant ab huiusmodi excommunicatis. In hacvidetur omnes conuenire, nam aperte col- ligitur ex verbis Extravagantis, *Ad uitanda. Indul- gemus, ut nemo deinceps à communione aliquiu in sacra- mentorum administratione pretextu aliquiu censuræ &c.* Et propterea huiusmodi excommunicatis sim- pliciter appellamus, *Non vitandos: ergo ex vi censuræ Ecclesiastice non tenentur fideles non recipere sacramenta ab his ministris: ergo nullo iure positivo prohibiti sunt: quia hic nullum aliud ius positivum interuenit, nisi quod in ipsa censura includitur.*

Ex quo vterius infero, non solum recipere, sed *Non esse præ- etiam petere sacramentum ab his excommunicatis huiusmodi excommunicatis* *petere sacramentum ab his excommunicatis* *menta ab* *etiam esse, seu non prohibitum ex vi censura, aut tere sacra- iuris positivum. Probatur, quia nulla communicatio excommuni- cato non vi- cato non vi-* *mentum probita est: sed petere sacramentum tando ex vi* *est quædam communicatio, & solum sub ea ratione censura.*

Contra. *Obiectio:* **C**ontra illa ratione prohibita non sit, simpliciter non est prohibita. Dices, Ergo absolute licet si delibus petere ab his excommunicatis sacramenta, & inducere eos ad ministranda illa, & que ac quemcumque alium non excommunicatum, si in ceteris sit aequalitas, nimis in potestate, vel etiam in du- positione quoad probabilem carentia peccati mor- talis. Pater sequela, quia concessio Concilij Cōstan- tientis absoluta est: ergo simpliciter tollit omne im- pedimentum: & coedit facultatem & que communi- candi cum his excommunicatis, sicut cum non excommunicatis. Consequens autem videtur incre- dibile: nam, si ego possum sacramentum petere, vel audire Missam à sacerdote nullo modo excommuni- caro, non licet mihi ab huiusmodi excommuni- cato hæc petere: cur enim Ecclesia tā amplam con- cederet licentiam, quæ dignitati sacramentorum, & severitati cœlurum multum derogat, & ad vti- litatem fidelium necessaria non erat.

Respondeo nihilominus, concedendo sequelam, quantum est ex vi censuræ, & præcepti Ecclesiastici directe pertinentis ad ipsos fideles: hoc enim con- vincere videtur ratio adducta fūdata in verbis Extravagantis, quæ generalia sunt. Et illius ratio reddi potest, quia leges humanæ generatim traduntur, & non possunt ad singulos casus, & circumstantias eo- rum descendere: cum ergo fuerit conueniens con- cedere fidelibus communicationem cum his ex- communicatis, fieri debuit absoluta, & generali le- ge. Vnde, licet in hoc, vel illo particulari casu non sit tanta necessitas, vel utilitas talis communica- tio, nihilominus etiam tunc non est prohibita ex vi censuræ, quia lex illa generatim lata est. Hoc vero non obstat, quoniam fideles ventes hoc priuile- gio, debet seruare modum, si aliunde naturalis ra- tio dictauerit esse necessarium ex aliis principiis, seu ex parte ipsius excommunicati, illum non inducere ad talem actum, ut ex dicendis amplius constabit.

Secunda Assertion.

Dico ergo secundo, Non est simpliciter prohibi- bitum ex vi censuræ huiusmodi excommunicatis, ministrare sacramenta, eo modo quo aliis ex- communicatis vitandis prohibitum est. Probatur, quia hæc duo correlatiua videntur: nam communica- R 3 catio,

198 Disp. XI. De excomm. maior. vt priuat administr. &c.

catio, cum inter duos necessario esse debeat, non potest esse unius cum altero, quin etiam sit huius cum illo: ergo si alteri eorum concessa est communio cum altero, necessario est, ut alteri non sit simpliciter prohibita, quia repugnantia esse videtur alicui licitum esse, quod sine alterius peccato facere non potest. Et hoc sensu iuristi, prohibito uno correlativo, prohiberi etiam aliud concurrente eadem ratione. Quam regulam tradit Panormitan. in cap. *Quia clerus, de iure patro. num. 7.* vbi dicit esse communem Theoricam Legistarum: & videri etiam potest Barth. in l. 1. C. de Cupressis. libr. 10. Verum est hanc regulam non esse adeo generalem, quin stando in terminis iuris positivis multas exceptionis patiatur, præsertim vbi diuersitatis ratio interuenit, aut ipsum ius satis expresse declarat velle unum prohibere, & non aliud: quæ duo in præsentis casu repertiri videntur ex vi predicta Extraugantia. *Adiutanda.* Nihilominus tamen, quatenus illud principium fundari potest in ratione naturali, scilicet in necessaria connexione inter honestatem actus, & omnia, quæ sunt de necessitate eius, quatenus honestus est, sic necesse est, ut cui aliquis actus concedatur, ut licitus, eidem cōcedantur omnia, sine quibus talis actus licitus esse non potest. In præsentis ergo cum fidelibus concessum sit, ut licite possint sacramenta recipere, & petere ab huiusmodi excommunicatis, cumque id non possint simpliciter facere licite, nisi illi possint licite ministrare, quia saltē propter cooperationem, vel inductionem, ad malum frequenter id esset malum, sit, ut ipsis etiam excommunicatis sic toleratis, consequenter concessum sit ut licite possint sacramenta ministrare, non quidem in ipsorum fauorem, sed aliorum.

Dices, quamus nunquam licet huiusmodi excommunicatis sacramenta ministrare; si tamen id faciant sua sponte, licetum esse alii bene vti malitia eorum, illa ab eis recipiendo. Hoc tamen non sufficit ad intelligendam amplam facultatem, quæ in dicta Extraugantia fidelibus cōceditur ad communicandum cū his excommunicatis in mysterio sacramentorum: quia, regulariter ac moraliter loquēdo, nemo potest ab alio accipere licite, quod alius non potest licite dare: & multo minus potest petere, quod alius non potest licite efficiere. Aliud est enim (quod in his rebus accurate distinguendum est) aliquid licite facere, & non posse aliquid licite facere: aliud non esse id factū licite, quamus posse. Nam, quād se habet hoc posteriori modo, sēplicet ab alio petere, vel accipere, quod ipse illicite facit, vel facturus est: quia, cum defectus non sit potestatis, sed voluntatis, per accidens coniungitur actioni, quā alter petet, seu qua virtut: & ideo, per se loquendo, potenti non imputatur, nisi aliunde ex charitate, vel ex alia peculari ratione teneatur non petere: & ita contingit in exemplo supra positio de petitione mutui ab eo, qui non est datus sine vñs. At vero quād quis non potest licite aliquid facere, nulla ratione licet ab eo id petere, vel cum eo cooperari: quia petere ab aliquo id quod sine peccato præstare non potest, moraliter est petere peccatum ipsum, vt latius dixi in 3. to. disp. 18. seft. 1. Vbi ex hoc principio cōclusi, nunquam licere sacramentū recipere ab eo, qui non potest licite dare, etiā si sēplicet licet recipere ab eo, qui non licite dat. Ergo, si his excommunicatis nunquam licet ministrare sacramēta, neque fidelibus licet ab eis illa recipere, quantumvis ipsi essent ad ministrandum expositi. Et præterea, quamus daremus in aliquo raro casu hoc esse licitum, v.g. quando talis sacerdos est actu ministrans in altari, tamen id non sufficit ad intentionē ipsius Extraugantia, nec ad verba eius saluāda: nā intentio illius cōstitutionis fuit subuenire conscientis timoratis & tollere occasiones scandali, vel periculi: illo autē modo non vitanter pericula, sed augentur potius, & relinquuntur

A fideles valde perplexi circa hanc cōmunicationē in administrationē sacramentōrum cū his excommunicatis. Verba etiā illius Extraugantia amplissima sūt: cur ergo debent tā stricte ad cafū rarissimū limitari?

Potest vero aliquis tandem dicere, Ecclesiā in illa Extraugantia non concessisse fidelibus, vt pos. *Obiectio a-*
lia. sint licite recipere sacramenta ab his excommunicatis, sed solum abstulisse directam prohibitionē, re-
spectu aliorū fidelium, integrā relinquendo directam prohibitionem, quæ in eis ipsi excommunicatis, & consequenter relinquendo in aliis in directam prohibitionem, quæ diuino, & naturali iure in eos redundat. Sed hoc re vera incredibile est, tum qui *Solus.* inutilis esset illa concessio, nam, si ex aliquo titulo semper est illicitum fidelibus communicare cū his excommunicatis in ministerio sacramentōrum, quid interfuerit eis tollere directam prohibitionem? Certe ad summum poterat id esse vtile ad vitādam specialem conrumaciā, & consequenter etiam excommunicatiōnē minorē: at Ecclesia plus intendit per eam concessionem, scilicet pacare conscientias, & pericula peccandi absolute in hac communicatione tollere. Tum etiam, quia in illi sensu falsi essent illa verba, *Nemo prætextum aliquius censurā, &c.* nam siue dicatur obligatio esse directa, sive indirecta, absolute verum est, prætextu censurā, qua huiusmodi excommunicatus ligatus est, debere alios vitare illum in administrationē sacramentorum: ergo repugnat hoc ratione, & verbis illius Extraugantia. Conclu-
do igitur huiusmodi excommunicatos non esse ex vi sua censurā ita separatos ab actuo ministerio sacramentorum, vt eis semper illicitum sit: sicut est veritatem alii excommunicatis vitandis.

Ex quo infero (quod etiam confirmat præceden-
tem assertionem) sacerdotes habentes iurisdictionē Excommu-
nicati sacramentū ministranda, non priuari illa simili-
citer, & absolute ob huiusmodi excommunicationē Excommu-
nicati, & non dñndū denuntiātā, &c. Probatur generatim in
omnibus sacramētis, quia à nemine licite ministratur (extra extēmā necessitatē) nisi ius habeat mi-
nistrandi, per iurisdictionē ordinariam, vel delega-
tum, tali sacramento accommodatam, vt ostendit in 3. ministranda
To. disp. 16. seft. 1. sed oftensu est his excommunicatis habent. licitam esse hanc administrationē sacramentōrum:
ergo necesse est vt retineant iurisdictionē necella-
riam ad huiusmodi actum licitum. Præterea in par-
ticulari id conflat de sacramento penitentiā, in
quo magis necessaria est iurisdictionē, at vero sacra-
mentum hoc collatum ab huiusmodi excommunicati-
cato validum est, per se loquēdo, id est, nisi aliunde
habeat defectum essentialē in materia, vel forma,
aut intentione ministri: ergo signū est per hanc ex-
communicationē non priuari iurisdictionē spiri-
tuali, qui illam habeat. Minor est communis sen-
tentia, vt videre licet in Couarr. dict. cap. Alma. p. 1. s. Couar.
6. nu. 7. concl. 5. vbi Adrian. Caiet. Med. & Nauarr. in
eandem sententiam referit: quam tenet etiam Driedo
lib. 3. de libert. Christ. cap. 7. Vicit. in Sum. 4 materia
de excom. qu. 10. vbi dicit ita esse determinatum in
Cone. Constant. in dicta Extraug. *Adiutanda.* Ex
quo loco omnes dicti auctores hoc colligunt, quia,
cum Ecclesia concedat fidelibus, vt non teneantur
vitare huiusmodi excommunicatos in vñs sacramen-
torum, consequens est, vt relinquat ipsi excommunicati
potestatis necessariam ad sacramenta confi-
cienda: sed iurisdictionē est necessaria ad confi-
ciendum hoc sacramentum: ergo illa relinquit: quia
non minus concedit vñs huius sacramēta, quam
reliquorum, nam, cum verba sint generalia, & fau-
rem continet: non est cur penitentia sacramen-
tum excipiat, præstum cum vñs eius frequenti-
or sit & magis necessarius.

Superest vero ultimo loco explicandum, an hæc
licentia ministrandi sacramentū tam absolute con-
cedenda sit his excommunicatis, ac si excommuni-
catis,

Panorma.

Barth.

Enasio.

Præcludi-
tur.

*Sædatus
corebarium
in sacra-
mento pa-
nitentia, de
quo est ma-
tus dubium.*

*Adrian.
Caiet.
Medin.
Nauarr.
Driedo.
Vicit.*

*Conc. 5.
Adrian.
Caiet.
Medin.
Nauarr.
Driedo.
Vicit.*

*Quaratio-
ne excom-
muni-
catis.*

monasticis
non vitare
duo concessis
sive licentia
nonnullis di
fascientia
His excom.
monasticis
non licet se
vitare ad
fascientia
nonfran
kla
Ca. illud, de
Clericis ex
com. ministris
naturam ad
erum viti
tum, vel
nostrum
iustitiam
Excommunicatus non vitare multo magis; quam non vitare
periculum existit: non vitare si: quidem, cum in eo sit ex
communicatus sine delicto non potest: sed, cum ex alio pen
deat, sine suo delicto poteris non vitare.

Deinde: quando ipse non se ingerit, sed alius ab eo petit sacramentum, hac videtur generalis regula seruanda, vt, si ad fauorem petentis pertineat, seu moraliter sit necessarium, aut valde utile, ut excommunicatus ei conferat sacramentum, id poslit facere sine peccato: si vero non ita pertineat ad fauorem petentis, non poslit. Hæc regula fundata est in verbis Extraugantis, quibus declaratur, ibi non fieri fauorem excommunicatis, sed alius fidelibus. Explicatur autem in particulari variis modis, seu propositionibus: nam in primis, si fæcerois fit parochus, id eo ex officio teneatur ministrare sacramentum & ille, qui petit, habet ius petendi, & non vult alteri confiteri, tunc Parochus, licet dicto modo excommunicatus sit, potest petenti licere sacramentum dare: quia petit ius suum, & ideo ad fauorem eius pertinet, vt ei tribuatur. Supponimus autem huiusmodi fæcerois excommunicatum non posse hic, & tunc prius ab solucionem cœlata petere: nam, si poslit facile, sine dubio ad id tenetur: quia per se illi prohibitum est sacramentum cum censura ministrare: & tunc iam nulla imminent necessitas, cum poslit prius censuram a se expellere. Dixi autem, hic non, quia non obstat, quod antea potuerit, & fuerit in mora: sed attendenda est præsens opportunitas. Deinde supponimus huiusmodi Parochum non posse per alium non excommunicatum satisfacere petenti: nam, si hoc possit, teneretur ipse abstinere: quia iam nihil refert ad fauorem petentis, quod ipsem potius quam alio loco eius, sacramentum ministraret.

Præterea, quando fæcerois ex officio non tene
tur ministrare sacramenta, qui autem petit, cum ali
qua necessitate ab illo petit, tunc eriam licitum est
ei dare. Hæc non est tam certa, sicut præcedens, quia
auctores citati solum de Parocho videntur loqui. Vnde quidam moderni addunt exclusivam, vt pat
ter in Vgol. tab. 2. ca. 7. §. 4. nu. 4. Nihilominus tamen
censo esse veram. Et illam in inquit Nauar. in Sum.
c. 9. nu. 10. dum ait generaliter confessionem factam
huiusmodi excommunicato validam esse, quoties
petentis non peccat inducendo hunc confessariū
excommunicatum ad suam confessionem audiendam. Quod est evidens, quia ille excommunicatus
non est priuatus iurisdictione, vt dictum est: ergo, si
aliunde petentis non ponit obicem sacramento,
validum erit. Subditvero deinde, huiusmodi indu
ctionem tuncesse peccatum mortale, quando sit absq
vila necessitate, vel debito, quo alius tenetur. Pro
batur deinde, quia tunc nullus sit fauor danti, sed re
cipienti. Extraug. autem concedit fidelibus omnē
communicationem eiis fauorabilē, & recte rationi
consentaneam. Nec vero intelligendum hoc est de
extrema aliqua necessitate (in qua etiā nominatim
excommunicatus posset id facere) sed sufficit com
muniſ aliquid necessitas, que ante Extraugatēm il
lam non sufficeret. Ex quo fit, vt, si fidelis possit sa
cramentum obtinere ab alio fæcerois non excom
municato: non poslit huiusmodi excommunicatus
illud dare, quia tunc nulla est necessitas, nec suffici
ens ratio aut causa: & consequenter iam ille non es
set fauor recipientis, sed dantis. Quapropter in hu
iusmodi casu male faceret fidelis petens sacramen
tum ab huiusmodi excommunicato, cum poslit il
lud a non excommunicato obtinere: quia licet hoc
nō sit ei directe prohibitum propter dictam Extra
ugan. Ad evitanda: tamē ex natura rei sequitur, sup
posito grauamine, quod ipsi excommunicatus reli
ctum est abstinentia quantum moraliter possunt ab
huiusmodi ministerio. Atq̄ hoc modo videtur suf
ficienter exponi dicta Extraugans: & satisfieri in
tentionis eius, quia tolluntur scandala, & pericula;
subueniuntq̄ sufficienter necessitatibus fidelium,
& alioqui seruatur rigor censuræ quantum necesse
est, & in eadem Extraugantib⁹ significatur.

A munitio: non poslit huiusmodi excommunicatus
illud dare, quia tunc nulla est necessitas, nec suffici
ens ratio aut causa: & consequenter iam ille non es
set fauor recipientis, sed dantis. Quapropter in hu
iusmodi casu male faceret fidelis petens sacramen
tum ab huiusmodi excommunicato, cum poslit il
lud a non excommunicato obtinere: quia licet hoc
nō sit ei directe prohibitum propter dictam Extra
ugan. Ad evitanda: tamē ex natura rei sequitur, sup
posito grauamine, quod ipsi excommunicatus reli
ctum est abstinentia quantum moraliter possunt ab
huiusmodi ministerio. Atq̄ hoc modo videtur suf
ficienter exponi dicta Extraugans: & satisfieri in
tentionis eius, quia tolluntur scandala, & pericula;
subueniuntq̄ sufficienter necessitatibus fidelium,
& alioqui seruatur rigor censuræ quantum necesse
est, & in eadem Extraugantib⁹ significatur.

B Sed quæres, an quod dictum est de ministerio sa
cramentorum, locum habeat etiam in celebratio
ne Missæ. Et est casus moralis, si Parochus fit dicto
modo excommunicatus, ut nullus sit alius fæcerois, à
quo populus poslit Missam audire in die festo, an
poslit licet id facere ob eam solam causam & seclu
scandalum, & consequenter an Parochiani possint
licite petere & instare, ut sibi sacramentum faciat. Et ratio
dubij est, nam in dicto Extraug. licet fiat expressa mē
tio de sacramentorum administratione, & receptio
ne, non tamen de Missæ celebratione: Necep videtur
hoc extendendum propter similitudinem rationis:
tum quia Missæ celebratio habet singularem excel
lentiam, ac dignitatem, tum etiam quia illud mini
sterium non est ita necessariū fidelibus, sicut est sacram
entorum collatio. Et ita Doctores loquuntur so
lum de receptione sacramentorum. In contrariū vero
est, quia in illa Extraugatē statim additur clausula
generalis, Aut alius quibuscunq; diuinu: sub qua clausula
la maxime continetur diuinū sacrificium: ergo non
tenentur fideles vitare huiusmodi excommunicatum
in Missæ sacrificio: & ita sine dubio possunt Missam
eius audire, si illam sua sponte dicat, sive in eo pe
ccet: sive non: ergo etiam possunt illum inducere vt
eam dicat, quando moraliter indiget illo sacrificio,
vel propter obligationem fæci occurrit, vel pro
pter moralem aliquam necessitatem communicā
di, &c. Ergo & ipse non peccabit tunc sacrificando
in bonū aliorum: tunc enim ipse non se ingerit alio
rum communicationi, sed solum admittit eos ad
D sui communicationem, quæ illis prohibita non est.

In hac reali qui censent hoc non licere huiusmodi
fæcerois, nū forte quando censuræ est omnino
occulta, & sequetur scandalum, & infamia, nū sacri
ficit, quin potius ait aliqui, si poslit suam excom
municationem sine scandalio manifestare, vt pote
quia causa eius, nec infamis, nec scandalosa est, de
bere potius suam excommunicationē publicam fa
cere, vt se excusat, quām celebrare. Sed hæc doctri
na habet quidem locum in excommunicato vitan
do, & hoc sensu satis in superioribus tractata est. At
vero in huiusmodi casu, qui ex nouo iure vi
tandus non est, non ita procedit: quia de illo nō que
rimus, an per accidēt, & ratione damni vitandi po
lit hoc licite facere, sed per se ob facultatem conce
fam in prædicta Extrauganti in fauorem fidelium.
Vnde in huiusmodi casu non supponimus excom
municationem esse occultam alii, sed notam: & id
eo, etiam supponimus non futurum scandalum, vel
nouam infamiam ex eo, quod talis excommunicatus
abstineat à celebratione, quando quidem habet
impeditum alii notum, in quibus potius po
terit scandalum timeri, si cum viderint celebrare.
Quamvis in hoc etiam supponendum sit, tale scan
dalum vitari posse, & debere: quod sit, si alii instru
antur, & sufficienter intelligant huiusmodi excom
municationem non peccare celebrando in tali oppor
tunitate, & propter talē causam: secluso ergo omni scā
dalo,

¹³
Liceat
hanc ex
comuni
cat, ob alio
rum necesse
tamen ja
cun facere,
Dubitatio
nes.

¹⁴
Prior op̄.
Vide Vgol.
tab. ca 13.
§. 4. num. 2.

Impugnat
ur.

200 Disp. XI. De excomm. maior. vt priuat administr. &c.

15
Vera reolu-
tio
Quid de Pa-
rocho.

dalos, & infamia, vel metu extrinseco, per se confi-
deranda, & tractanda res est.

Et videtur quidem ut minimam hinc esse illa di-
stinctio vt vtrum, qua omnes Doctores vtuntur
in administratione sacramentorum scilicet, quod
aut hic excommunicatus Parochus est, seu alioqui
ex iustitia obligatus ad sacram faciendum, aut est
simplex sacerdos carent tali obligatione. In priori
casu dicendum videtur, idem iudicium esse de cele-
bratione Missæ, quod de administratione alio-
rum sacramentorum: nam Parochiani, tenentur
Missam audire, & alioqui habent ius petendi a Paro-
cho: ergo licite possunt ab eo exigere, & ipse etiā
licite potest id facere. Responderi posset Parochia-
nos teneri ad audiendum lacrum, si sit qui legitime
id faciat: in eo autē casu deesse, qui legitime faciat:
quia Parochus excommunicatus est. Sed in primis
hoc ipsum est, quod inquirimus, ac scilicet talis ex-
communicatus sit illegitimus minister pro tali casu.
Et deinde rationis non omnino pendet ex eo,
quod huiusmodi homines teneantur ad audiendum
sacrum, sed ex eo quod habent ius petendi ministerium
illud a suo Parochio: quod ille præcipue tene-
tur ex iustitia exhibere illis diebus, in quibus ex
præcepto Ecclesiæ, per se loquendo, tenentur fideles
audire sacram, ut dixi in tom. 3. disp. 86. sect. 1. Et
quantum ad hoc multum confert ad honestandum
hunc actum in illo casu obligatio, quam fideles ha-
bent, per se loquendo, ad audiendum sacram: quā-
uis argumentum posset procedere, quoties habent
ius petendi ut fiat sacram, etiam si fortasse non te-
neantur audire: sicut etiam possunt petere sacra-
mentum, quando habent ius petendi, etiam si non
teneantur recipere.

16
Vnde augetur haec ratio, quia sequitur alioqui
perplexio quādam: nam, si ille teneret ex iustitia fa-
cere, alter recte facit exigendo ius suum: ergo alter
peccabit non reddendo. ergo si ea ratione sacram
faciat, non peccabit, alioqui perplexus est: similis
enim discursus fieri solet de administratione sacra-
mentorum. Sed responderi potest, per principium,
nam idem discursus applicari potest ad excommuni-
caturum denunciatum, qui alias ex officio tene-
tur: sicut ergo illi excusat legitime, quando est sic
excommunicatus, quia solum tenetur quis ad mi-
nisterium sui officij, qui sub conditione, quando à
superiori prohibitus non est. Ita dicere quis potest de
excommunicato non denunciato, & tollit omnis
perplexitas. Probandum ergo est, quod non obstante
tali censura, adhuc maneat obligatio celebrandi
absque legitima excusatione. Potest ergo in hunc
modum hoc explicari, quia Parochus ille, per se lo-
quendo, tenetur ex iustitia ad illud ministerium, &
alioqui ipsi Parochiani ex vitalis censura non pro-
hibentur, quominus possint petere ius suum ob
privilegium illis concessum ob Extrauagant. Ad
euitanda, & ideo licite perunt: nam ab excommuni-
cato licite quis petet quod sibi debet, nisi alias spe-
cialiter prohibitum sit, ut sumitur ex c. Intelleximus,
de iudicis, & c. Si vere de sent. excom. ergo neque ipse Parochus ex vi talis censuræ excusari potest quominus petentibus reddat ministerium suum: non ergo peccabit illud faciendo. Et confirmatur à con-
trario, nam si Parochiani sunt excommunicati non
denunciati, & nihilominus petant, & velint audire
Missam a suo Parochio, ipse licite potest eam facere
coram eis: quia non tenetur eos vitare ratione pre-
dictæ Extrau. ergo & è contrario. Denique non est
maior ratio ob quam possumus ab illo petere sacra-
mentum, quam sacrificium: nam, licet ministerium
sacrificij videatur granum, tamen verba Extrau. ge-
neralia sunt ut vidimus. Et licet sacramentum vi-
deatur vtilius, aut interdum magis necessarium
propter gratiæ infusionem, aut peccati remissio-
nem, tamen & hoc non refert, quia hoc non tam

A fundatur in utilitate, quam in iure petentis, suppo-
rita Ecclesiæ institutione in dicta Extrau. Et præter-
ea illud quod sumitur, incertum est: nam sacrificium
etiam est utrissimum, præsertim communi-
bono per modum satisfactionis, & imperationis.

Potest vero obiici, quia sequitur posse aliquem
iuste petere ab huiusmodi excommunicato, ut mu-
nus suum impleat, si alias ratione accepti stipendijs,
vel capellaniæ tenetur Missam dicere, etiam si alius
auditurus non sit illam, quia etiam tunc procedit
ratio facta, quod potest exigere debitum suum:
consequens autem est plane fallum, & contra Ecclesiæ
conscientudinem. Respondeatur, negando sequen-
tiam: quia in dicta Extrauag. Ad euitanda, solum con-
ceditur facultas communicaçionis cum his excom-
municatis: & ideo ex vi illius concessionis solum
possimus petere huiusmodi ministeria per modum
communicationis, quæ tunc solum interuenit quā-
do sacramentum perficitur ut recipiatur, vel Missa ve-
audiatur. Peter autem à sacerdote excommunicato
ut faciat sacram, solum quia recipit stipendium, vel
quia ex titulo capellaniæ ad id tenetur, fieri non po-
test, quia illud non est communicare cum illo, sed
absolute inducere ad ministerium ei prohibitum.
In eo ergo casu cogi poterit excommunicatus, vel
ut stipendium restituat, vel ut per alium suæ obli-
gationi satisfaciat: non vero ut per se ipsum cele-
bret.

18
C At vero, quando sacerdos non est Parochus, &
occurrit similis necessitas, quæ charitate saltem vel
obligaret, vel certè plurimum induceret ad illud
ministerium perficiendum propter communem
populi utilitatem vel Ecclesiastici præcepti obser-
uantiam, seu executionem, maius dubium est, an
tunc liceat ei sic excommunicato sacrificare, & alii
ab eo petere ut id faciat. Tamen consequenter lo-
quendo, videtur ita sentiendum de hoc ministerio,
sicut de sacramentorum collatione: nam verba Extrauagantæ æqualia sunt: & alia ratio hic procedit,
cum hic non antecedat favor ipsius excommuni-
catus, sed fidelium, vel potius eorum necessitas. Et
hoc etiam sensisse videtur Nauarrus dict. ca. 9. num.
10. in fine, dum sub disfunctione loquitur eodem
modo de inductione ad faciendum sacram, vel ad
ministrandum aliquod sacramentum. Quamvis
autem hoc videatur verum de rigore iuris, nihil
minus in praxi attendenda est consuetudo, quæ est
optima legum interpres, & caendum etiam est ne
sequatur aliquod scandalum.

19
E Ultimo intelligitur ex dictis, quid sentiendum
sit de his excommunicatis, quantum ad incurren-
dam irregularitatem, vel alias peinas, si celebrent,
vel sacramenta ministrant. Attendum est enim,
an id licite faciant ex vi favoris alii concessi per
Extrauagantem, Ad euitanda, necne. Nam quando
priori modo operantur, nullam penam, vel irregu-
laritatem incurront, quia non violat censuram:
neque illa irregularitas incurrit sine culpa, ut su-
pra ostensum est. At vero, quando illicite se inge-
runt, & fauorem alii datum sibi usurpant, irregu-
larites sunt, & easdem peinas incurront, quas alii ex-
communicati derunt: quia quoad eos sic mini-
strantes manet integrum ius antiquum: nihil enim
ei derogatum est per Extrauag. Ad euitanda, ut
in ipsam cœatur: illæ autem peñæ
iure antiquo inductæ sunt.

* *

DISPV.